

Μύστικ, 507

17

ΚΡΗΤΙΚΗ ΜΕΛΙΣΣΑ

ΕΚΔΟΘΕΙΣΑ

ΥΠΟ

* * * *

«Λακεδαίμονα δὲ καὶ Κρήτην, τὴν μὲν
βραχύλογον, τὴν δὲ, πολύνοιαν μᾶλλον
ἢ πολυλογίαν ἀσκεύσαν.»

Πλάτ. περὶ Νομοθ. Διάλογος I.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Σ. Κ. ΒΛΑΣΤΟΥ.

(Πλατεία Ρόμβης αριθ. 9).

1873.

2369.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΝ ΜΟΥΣΕΙΟΝ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΜΟΥΣΕΙΟΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΜΟΥΣΕΙΟΝ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΜΟΥΣΕΙΟΝ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΜΟΥΣΕΙΟΝ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΜΟΥΣΕΙΟΝ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΜΟΥΣΕΙΟΝ

μ
00

ΜΕΛ

ΚΡΗΤΙΚΗ ΜΕΛΙΣΣΑ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Ἡ ἐκδότρια ἐπιφυλάσσεται εἰς ἑαυτὴν πᾶν δικαίωμα μεταφράσεως τοῦ παρόντος ποιηματίου εἰς ξένας γλώσσας.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΚΡΗΤΙΚΗ ΜΕΛΙΣΣΑ

Γε

ΕΚΔΟΘΕΙΣΑ

ΥΠΟ

* * * *

«Λακεδαίμονα δὲ καὶ Κρήτην, τὴν μὲν
βραχύλογον, τὴν δὲ, πολύνοιαν μᾶλλον
ἢ πολυλογίαν ἀσχεῦσαν.»

Πλάτ., περὶ Νομοθ. Διάλογος I.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Σ. Κ. ΒΛΑΣΤΟΥ.

(Πλατεία Ρόμβης ἀριθ. 9).

~~~~~

1875.

ΚΡΗΤΙΚΗ ΜΕΛΙΣΣΑ

ΕΚΔΟΜΟΝΙΑ

ΤΙΜΗ

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΝ

Εκδόσεις: 1914
Τίμη: 1000
Αντικείμενον: 1000

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΑΝ

ΣΤΑΘΕΡΑ ΚΑΙ

ΕΝ ΤΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΚΑΙ ΤΗ ΕΚΔΟΣΕΙ

ΕΝ ΤΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΚΑΙ ΤΗ ΕΚΔΟΣΕΙ

ΕΚΔΟΣΗ

ΤΩ ΕΛΛΟΓΙΜΩΤΑΤΩ

ΚΑΙ ΕΝΤΙΜΟΤΑΤΩ ΔΟΚΤΟΡΙ ΦΙΛΩ ΜΟΙ

Κ^Ω ΓΕΩΡΓΙΩ Μ. ΘΩΜΑΙ

Καθηγητῇ καὶ βιβλιοθηκαρίῳ τῆς Αὐλῆς καὶ τῆς
βιβλιοθήκης τοῦ Βασιλείου τῆς Βαυαρίας.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΤΕΚΜΗΡΙΟΝ ΕΥΓΝΩΜΟΣΥΝΗΣ ΚΑΙ ΦΙΛΙΑΣ

ΤΟ ΒΙΒΛΙΑΡΙΟΝ ΤΟΥΤΟ

ΑΝΑΤΙΘΕΙΝ

Η ΕΚΔΟΤΡΙΑ.

Χαλέπα 1 Ιανουαρίου 1873.

THE EVANGELIST

THE EVANGELIST

THE EVANGELIST

THE EVANGELIST

AKADHMIA

ATHENS

THE EVANGELIST

THE EVANGELIST

THE EVANGELIST

THE EVANGELIST

THE EVANGELIST

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΝ.

1. Τὸ τραγῳδίων Ἀγίου Γεωργίου.
2. Ἡ πρώτη εἰσβολὴ τῶν Τούρκων εἰς Σφακία.
3. Ὁ Δασκαλογιάννης.
4. Ἡ μάσσα μὲ τοὺς ἐννέα τῆς υἱοῦς.
5. Τῆς Σούρας τὸ τραγῳδίων.
6. Μοιρολόγια.
7. Παροιμίαι.
8. Διάφορα.
9. Ἐρωτικά.
10. Τοῦ δούλου τὸ τραγῳδίων.
11. Ἐξιστόρησις τοῦ τρόπου μεθ' οὗ οἱ χωρικοὶ τῆς Νήσου Κρήτης τελοῦσι τοὺς γάμους των.

ΕΠΙΧΡΟΝΙΟΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΑΝ

ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΤΡΑΓΩΔΙΟΝ

Ἁγίε μου Γεώργη ἀφέντη μου, καὶ ἀφέντη καθαλλάρη,
Τὴν χάριν καὶ τὴν δόξαν σου, θέλω ἀναθηβάλλει.¹
Γιὰ τὸ θηριὸ 'ποῦ σκότωσες, τὸν δράκον τὸν μεγάλον,
Γιὰ τὸ θηριὸ 'ποῦ σκότωσες 'στοῦ δράκου τὸ λειδιάδι,²
Ποῦ τὸ ταΐζαν³ ἄνθρωπον ἀργὰ ταχὺ καὶ βράδου.
Καὶ ἂν δὲν τοῦ πηγαιν' ἄνθρωπον 'στὴν ὥραν νὰ δειπνήσῃ,
Σταλιὰν⁴ νερὸν δὲν ἄφηνε τὴν χώραν νὰ δροσίσῃ.
Καὶ ἂν δὲν τοῦ 'πάνε⁵ ἄνθρωπον 'στὴν ὥραν γιὰ νὰ φάγῃ,
Δὲν ἄφηνε 'σταλιὰν νερὸν 'στὴν χώραν γιὰ νὰ 'πάγῃ.
Τὰ μπολετιὰ⁶ ἐπαίξανε, καὶ ὄντινος⁷ εἶχε πέσει,
Νὰ πηγαίνῃ τὸ παιδάκι του, τοῦ λεονταρίου πεσκέσι.⁸
Μὰ ἔπεσε τοῦ Βασιλιὰ γιὰ τὴν Βασιλοπούλα,⁹
Ὅπου τὴν εἶχε μοναχὴν, μοναχορηγοπούλα.¹⁰
Καὶ ὁ Βασιλιάς ὡς τ' ἄκουσεν αὐτὸν τὸν λόγον, εἶπε,
«Ὅλον τὸ βίός μου¹¹ πάρετε, καὶ τὸ παιδί μ' ἀφήτε.»

1) Κρητικισμὸς, ἀναφέρει, ἐξ οὗ καὶ τὸ ἀθηβολλή, μνεΐα. 2) Λειδιάδιον, λειμῶν. 3) Τὸ ἔτρεφον. 4) Σταλαγματία, σταγών. 5) Ὑπάγουν. 6) Διεφθαρμένον ἱταλ. biglietto κλήρους. 7) Οὔτινος. 8) Δέξις τουρκ. δῶρον. 9) Βασιλόπαιδα. 10) Μὴνη θυγάτηρ Ῥηγὸς Βασιλέως ἐκ τοῦ ἱταλικοῦ Rege. 11) Περιουσία.

Μαζώνονται¹ ῥηγόπουλα² καὶ λέν³ του μανισμένα,⁴
 « Στείλε, ἀφέντη, τὸ παιδί, μὴ στείλωμεν καὶ σένα! »
 « Ἐμθα στολίστετέ τηνε⁵ καὶ κάμετέ την νύμφην,⁶
 « Νὰ τὴν ἐπάμεν⁷ τοῦ θηριοῦ ἀπόψε νὰ δειπνήσῃ. »
 Καὶ ῥμθαίνει⁸ καὶ ῥστολίζετο ἀπ' τὸ ταχὺ ὡς τὸ βράδυ,
 Καὶ ἡ γῆ καὶ ὁ κόσμος ἔφεξαν ἀπὸ τὸ μαργαριτάρι.
 Καὶ ὅταν τὴν ἐπερνούσανε ἀπ' τοῦ Δράκο τὸ λειβάδι,
 Ἡ γῆ καὶ ὁ κόσμος ἔτρεμε ῥπὸ τὸ πολὺ φεσάτι.⁹
 Καὶ πάνε¹⁰ καὶ τὴν δένουσι εἰς τοῦ δενδρου τοῦν ῥίζα,
 Μὲ σιδερένια δεσμὰ, σχοινιά, καὶ μ' ἀλυσίδα.
 Καὶ ἀπῆτις¹¹ τὴν ἐδέσανε, καὶ ῥφυγ' ἡ συντροφιά της,
 Ἡ κόρ' ἀπὸ τὸν φόβον της ἐξέπεσ'¹² ἡ καρδιά της.
 Καὶ ὁ Ἅγιος Γεώργιος τ' ἀκούσε πάγει νὰ τὴν λυτρώσῃ,
 Ἦδ' ὁ φτόνον¹³ τ' ἄγριον θηρίον, νὰ μὴν τὴν θανατώσῃ.
 ῥΣτὰ γόνατά της ῥκούμβισε,¹⁴ « νὰ ζήσης, ψείρισέ με,
 Καὶ μόν' ἀκούσης τὸ θηρίον, κυρὰ μου, ξύπνισέ με. »
 Καὶ τὸ θηρίον ὄντ' ἔβγαине, ὄρη, βουνὰ ἐτρέμαν,
 ῥΤότες ἡ κόρ' ἐφώναξεν, « ἄλλοι,¹⁵ καὶ μὲς¹⁶ σ' ἐμένα! »
 Τρέχουν καὶ τὰ ματάκιά της ῥσὰν θολωμένη βρῦσι,
 ῥΣὰν τοῦ Πετρὸς¹⁷ τὸν ποταμὸν ὅταν πρωτοκινήσῃ.

---

1) Συνέρχονται. 2) Ἡγεμονόπαιδες. 3) Λέγουσι. 4) Ἐκ τοῦ μαινόμε-
 μαι, ὀργίζομαι. 5) Αὐτήν. 6) Ὡς νύμφην. 7) Ὑπάγωμεν. 8) Ἀρχίζει.
 9) Δέξις τουρκ. ταραχή. 10) Ἰπῆγαν. 11) Ἀφοῦ. 12) Ἐκ τοῦ ἐκπί-
 πτω, ἐξερρίζωθη ἡ καρδιά της. 13) Ἀπὸ αὐτό. 14) Ἐκούμβισε. 15) Ἀλ-
 λοίμονον. 16) Λύπη, στενοχωρία. 17) Ποταμὸς ῤεθύμνου.

« Σηκώσου Ἁγίε Γεώργη μου, μετὰ τὸ χρυσὸν κοντάρι,¹
Νὰ τὸ σκοτώσης τὸ θηρίον ποῦ ἔρχεται νὰ με φάγῃ. »
Καὶ ὁ Ἁγιος Γεώργης ὡς τ' ἄκουσε ρίχνει τὴν κονταριάν του
Ἐπὶ τὸ στόμα του τὴν ξάμωσε² καὶ φθασε ἑστὴν καρδίαν του,
Καὶ ἀπῆλθες καὶ τὸ σκότωσε ὑμναίνει καὶ τὴν ἐρώτα,
« Κόρη, ποῖδὲ σοῦ πετ' ὄνομα, καὶ σοῦ ὑμνῶξ³ τὴν χάρι. »
« Πῶς Ἁγιος Γεώργης εἶμαι γὼ μετὰ τὸ χρυσὸν κοντάρι; »
« Ὅποτεν ἐκοιμούσουνε, ἦλθ' ἓνα περιστέρη, »
« Καὶ βάστα τὸν χρυσοῦν σταυρὸν εἰς τὸ δεξιὸν τοῦ χέρι. »
« Καὶ κείνο μοῦ πετ' ὄνομα, καὶ μοῦ ὑμνῶξ τὴν χάρι, »
« Πῶς Ἁγιος Γεώργης εἶσαι σὺ μετὰ τὸ χρυσὸν κοντάρι »
» Παρακαλῶ τὴν χάριν σου, μὴ ὀλὴν τὴν λευθερίαν »
« Ὁ Βασιλεὺς ἐστὶν τὴν χάριν σου νὰ κτίσῃ ἐκκλησίαν. »

- 1) Δόρυ. 2) Ἐξαμῶν λέξις κοινὴ, σκοπεύω, ἐξ οὗ καὶ σκοπός.
3) ὤμωσε.

ΛΕΞΑΙ ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΕΙΣΒΟΛΗΣ ΤΩΝ ΤΟΥΡΚΩΝ
ΕΙΣ ΣΦΑΚΙΑ

Ἐλέγασιν εἰς τὰ Σφακιά πῶς Τοῦρκος δὲν ἐμβαίνει,
ἀλλὰ θ(ε)ρῶ κι' ἐμβήκασι κι' εἶναι καὶ θυμωμένοι.
Τὴν πρώτ' ἡμέρα τοῦ Μαγιοῦ¹ πρὶν Παρασκην ἡμέρα,
ἐμβῆκ' ὁ Τοῦρκος 'ς τὰ Σφακιά μετὰ σπαθὶ 'ς τὴν χέρα·
'Εμβῆκ' ὁ Τοῦρκος 'ς τὰ Σφακιά ἀνάθεμα τὴν ὥρα,
καὶ ἐμόλυνε τὸν τόπο μας ὡσαν καὶ κάθε χώρα.
« Ἀνδρεῖς Καλλικράτη μου, ἄσκυφε καὶ τὰ ἄλλα,
ποῦ 'ναι τὰ παλικάρια σας νὰ τρέξουν ὡς λιοντάρια·
Ποῦ 'ναι τὰ παλικάριά σας οἱ ἑακρουσμένοι ἄνδρες,
νὰ τρέξωσιν ὡς λέοντες νὰ πιάσουν ταῖς στενάδες;²
Κάτω 'ς τὸ Φραγγοκάστελλο παίζουσι τὰ παιγνίδια,
καὶ 'πάνω 'ς τὴν Ἀνώπολιν κτίζουσι μυντηρίσια.
Τὸν Τοῦρκον περιμένουσι πηδῶσ' ἀπ' τὴν χαράν των,
γιατὶ θὰ κάμουν πόλεμον νὰ δεῖξουν τὴν ἀνδρειάν των.
Ὁ Τοῦρκος ὡς ἀνέβηκε ἀπάνω εἰς τὸ φόρο,
ἐμήνυσε τῶν Σφακιανῶν μετὰ τὸν μαντατοφόρο³.
« Ἐλᾶτε νὰ προδώσητε νὰ γίνητε ραϊάδες,
γιατ' ἐμεῖς θὰ σᾶς πιάσωμε ἂν ἦσθε κι' ἡρωάδες·

1) Ἀντὶ Μαΐου. 2) Τὰ στενά. 3) Ἀντὶ ἀγγελιοφόρον.

Ελάτε νὰ προδώσῃτε ἔς τὰ πόδια τοῦ Σουλτάνου,
νὰ σᾶς χαρίσῃ χάρισμα ἕνα πολὺ μεγάλο.
Νὰ σᾶς χαρίσῃ χάρισμα προνόμια μεγάλη,
διὰ νὰ διακρίνησθε ἀπὸ τὰ μέρη τ' ἄλλα.
Τὸν τόπον σας θ' ἀφήσωμεν ἀσύδοτον¹ μὲ νόμους,
παντοτεινοὺς εἰς λόγου σας καὶ εἰς τοὺς ἀπογόνους. »
« Τὰ δῶρά του γνωρίζομεν τὰ γεμισμένα φοίκη,
γιατὶ τὰ δίδετε συχνὰ καὶ εἰς τὴν ἄλλην Κρήτην.
Γι' αὐτὸ θὰ προτιμήσωμε ὅλοι μας νὰ χαθοῦμεν,
παρὰ νὰ προσκυνήσωμε καὶ νὰ ἀτιμασθοῦμεν.
Ἐφάγετε τοὺς Χριστιανούς σκληρότατοι μπουρμάδες²
γι' αὐτὸ θὰ ζοῦμι³ ἐλεύθεροι κι' ὄχι ποτὲ ραϊάδες. »
Ἐτοῦτ'³ ὡς ἤκουσ' ὁ πασᾶς ἐθύμωσε μεγάλως,
καὶ ἐμήνυσε τῶν Σφακιανῶ πῶς θὰ τοὺς κἀμῃ σκλάβους.
« Κάμε τὸ κέφι⁴ σου πασᾶ καὶ πλεῖο μὴν ἀνημένης,
ἐμεῖς δὲν σοῦ προδίδομεν γιατί⁵ ἤμεθα μνωμένοι.⁶
Ἐμεῖς δὲν σοῦ προδίδομεν ραϊάδες νὰ γενοῦμε,
γιατ' ἔχομεν καλλίτερα ὅλοι ν' ἀπολεσθοῦμε. »
« Μετὰ χαρᾶς, ὦ Σφακιανέ, ἐδὰ βγάνω τ' ἀσκέρι⁶,
μήτε καὶ δὲν θὰ φύγωμεν ὅλο τὸ καλλοκαίρι.
Θαῤῥεῖται σεῖς εἰς τὰ βουνὰ πῶς θὰ ἔξιμιστευθῇτε,
ἔχω καὶ γὼ γιαγιάδες⁷ αὐτοῦ⁸ θὰ τοὺς δεχθῇτε »

1) Ἐλεύθερον. 2) Κρητικισμὸς «ἄπιστοι.» 3) Κρητικισμὸς ἀντὶ «ταῦτα.» 4) Κρητικισμὸς ἀντὶ «τὴν ὄρεξίν σου.» 5) Ἐκ τοῦ ὁμομοι-οῦμαι «ἔχομεν ὁμόσει.» 6) Τουρκ. λέξις «τὸ πλῆθος τοῦ στρατεύματος.» 7) Πεζοὶ στρατιῶται. 8) Κρητικισμὸς «αὐτοῦ.»

"Εχετε καὶ τὰ τέκνα σας ἔς τὰς τρύπας φυλαγμένα,
 ἐγὼ θὰ πιάσω καὶ ἀπ' αὐτὰ νὰ φέρω εἰς ἐμένα. »
 « Πάρε γυναῖκας καὶ παιδιὰ, τύραννε, καὶ κοπέλες,
 ἴσως καλλοσειρίσετε¹ γιὰτ' εἶσθε μπουρμαδέλες. »
 Ἐτό σαδὰ² ἔμιλήσασι κ' ὕστερα ἐκινήσα,
 τὸν πόλεμο τὸ φοβερὸ ἀπὸ τὰ μυτηρίσια.
 Ὅταν τὸν ἐκινήσασι κ' ἄψασι τὰ τουρέκια,
 ἡ μπάλαις³ ἔπειταν παντοῦ ὥσάν τ' ἀστροπελέκια⁴.
 Ἡ μπάλαις ὡς τὴν χάλαζην ἐκτύπουν εἰς τὰ στήθη,
 καὶ ὡς νερόν τὰ αἵματα τρέχουν ἀπὸ τὴν βρύση.
 Ὄφου! πόσ' ἀποθάνασιν ὁμόρφα παλικάρια,
 κ' ἐκοίτουντα χάμαι ἔς τὴν γῆν μὲ δ' ἄλως γνωριμάδα.
 Ἐκοίτουντα αἱ ὁμόρφοι κ' ἀγγελοπλουμισμένοι,
 χάμαι ἔς τὴν γῆ ἀγνώριστοι ἔς τὸ αἶμα των χοσμένοι.
 Ἐκοίτουντα κ' ἡ μάννες των ἔκλαιον καὶ ἐθρήνουν,
 μὲ δάκρυα ὀλόμαυρα κάθε καρδιὰ ἐκίνουν⁵.
 Μὲ μυρολόγια θλιβερὰ μὲ χεῖλη μαραμένα,
 ἐκάθουνταν ἔς τὸ πλάγι των ἑπαινέματα καὶ ἐλέγαν·
 Κι' οἱ ἀναστεναγμοὶ τῶνε πετοῦσα ἔς τὸν ἀέρα,
 λουλούδια⁶ δένδρ' ἐμάραναν ἐκείνην τὴν ἡμέραν.
 Ἐτοῦτα ὅλα ἔκάμασι τοὺς ἀτρομήτους ἄνδρες,
 νὰ πῆσωσιν ὥσάν θηριὰ ἐπάνω ἔς τοὺς μπουρμαδες.
 Ἀλλὰ κ' αὐτοὶ ὡς εἶδασι τὴν τόλμην τῶν ἐχθρῶν των,
 ἐφεύγασι μὲ προθυμιά καὶ μὲ τὸν θάνατόν των.

1) Νὰ ἔλθῃτε εἰς καλὴν σειράν. 2) Κρητικισμὸς «τόσα.» 3) Σφαῖ-
 ραι. 4) Κρητικισμὸς «κεραυνοί.» 5) Ἐκίνουν εἰς συμπάθειαν. 6) Ἰα.

Ἵς τὸ Πέθυμνος ἐτρέχασιν ὅλοι οἱ Τουρκαλάδες,
διὰ τὴν τρομερὰ σφαγὴ ἀπὸ τοὺς νιούς¹ ραϊάδες.
Καὶ κεῖνοι τοὺς ἠρώτησαν ποῦ ἦσαν τ' ἄρματά των;
οἱ Σφακιανοὶ τὰ πύρασι καὶ τὰ χουν ἐδικά των.
Καὶ πάλιν τοὺς ἠρώτησαν ποῦ 'ναι τὰ παλλικάρια;
οἱ Σφακιανοὶ τὰ φάγασιν ἀπάνω 'ς τὰ λαγκάδια.
Καὶ πάλιν τοὺς ξαναρωτοῦν γιὰ τοὺς Μπουλουμπασάδες,²
οἱ Σφακιανοὶ τοὺς σκότωσαν ὥφου! κρίμα τσ'³ ἀγάδες!
Τῷ 1770.

1) Νέους. 2) Δέξιωματικούς. 3) Κρητικισμὸς «κρίμα τοὺς ἀγάδες.»

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Ο ΔΑΣΚΑΛΟΓΙΑΝΝΗΣ ΤΩΝ ΣΦΑΚΙΩΝ

Ἀφρουκασθῆτε¹ νὰ σᾶς 'πῶ, ὅλοι μιτσοὶ² μεγάλοι
Τραγῶδι νὰ τὸ μάθετε γιὰ τὸν Δασκαλογιάννην.
Δάσκαλε Γιάννη τῶν Σφακιῶν μὲ τὸ πολὺ κεσίμι³
Δὲν εἶσαι σὺ 'ποῦ μοῦ 'λεγες, θὰ κάμης Ῥωμαιοσύνη;
Κάθε Λαμπρο-Χριστούγεννα ἔδανε τὸ καπέλλο,
Καὶ 'λεγε τὸν Πρωτόπαππαν, « τὸν Μόσκοβον θὰ φέρω. »
Δάσκαλε Γιάννη τῶν Σφακιῶν καθοῦ ὅπως μᾶς πρέπει.
Νὰ μὴ τ' ἀκούσ' ὁ Βασιλεὺς καὶ τὴν Τουρκιὰν μᾶς πέμψῃ.
Κάμν' ὁ Βεζύρης μὴν γραφῇ, καὶ στέλλει τὴν ἐπάνω,
« Ὡ πολυχρονησμένε μου, καὶ 'πέ μου τί νὰ κάμω;
Νὰ τὰ κεντήσω⁴ τὰ Σφακιὰ ἢ νὰ τὰ ρεφουδάρω; »⁵
« Μὴ τὰ κεντήσης τὰ Σφακιὰ, καὶ μὴ τὰ ρεφουδάρης,
Ἄλλος κᾶνεις δὲν ἔπταισεν, ἔξω⁶ ὁ Δασκαλογιάννης. »
« Δάσκαλε Γιάννη τῶν Σφακιῶν, πρέπει νὰ τουσουνηθῇς⁷
Νὰ ξετελέψῃς⁸ τὴν δουλειὰν νὰ μὴ τὴν βαγεστήσης. »⁹

-
- 1) Ἀκούσατε. 2) Κρητικισμὸς ἀντὶ «μικροί.» 3) Τουρκικὴ λέξις.
4) Νὰ τὰ πυρπολήσω. 5) Ἐκ τῆς Ἰταλικῆς λέξεως «rifiutare.»
6) Εἰμὴ μόνον. 7) Κρητικισμὸς ἀντὶ «νὰ σκεφθῇς».
8) Κρητικισμὸς ἀντὶ «νὰ τελειώσης.» 9) Κρητικισμὸς ἀντὶ «πα-
ραιτήσης.»

Δευτέρα ἡμέρα ἔπορισε¹ τ' Ὀρδοῦ² ἀπὸ τὴν χώρα,
 Καὶ τὰ στενὰ γεμίσανε δάκρυα καὶ μοιρολόγια!
 Ὑπῆγαν ἔς τὴν Χρυσοπηγὴν, ποῦ ἴσαν οἱ καλογέροι,
 Καὶ ὅλοι ἠθαυμάσαν καὶ εἶπασιν ποῦ βρέθη τόσ' ἀσκέρι;³
 Καὶ ὅταν ἐδίασκελούσανε⁴ ἔς τοῦ Πλατάνια τὴν βρύση,
 Ὅλοι τὸν Θεὸν παρακαλοῦν νερὸν νὰ τοὺς ποτίσῃ.
 Ἀφοῦ καὶ καταβῆκασιν ἔς τὰ Στηλιανὰ σοκάκια,⁵
 Εὗρήκασιν κρύα νερὰ καὶ ἔπιαν καὶ χορτάσαν.
 Καὶ ἀπόκειδα⁶ ξεκίνησε καὶ ἔπαιζε τὸ νταουλί,
 «Ὅσοι καὶ ἂν ἔχουν ἄρματα, νὰ μ' ἀκλουθοῦσιν οὗλοι.»
 Καὶ ὅποιοι δὲν εἶχαν ἄρματα, καυμένον οἱ βαγιάδες,
 Ὅλους τοὺς διωρίσανε νὰ σύρουν ταῖς μπουρμπάδες.⁷
 Καὶ ὅταν ἐκαταβαίνασιν ἔς τὸ Νήπος ἀπὸ πέρα,
 Ἐτρέχασιν τ' οὐμάτια τῶν ὀλημερῆς τοῦ ἡμέρας.
 Καὶ ὅταν ἐκαταβαίνασιν ἔς τὸ Προβάνο ποκάτω,
 Τσ'⁸ εἶδαν τὰ Σφακιανόπουλα καὶ πιάσαν τὸ δάσος.
 Πάλιν συλλογισθῆκασιν καθγὰν⁹ νὰ τὸν ἐκάμουν,
 Ὅτι λαλοῦν, καὶ ὅτι βαστοῦν, ὅλα νὰ τῶν τὰ πάρουν.
 Πρῶτον καθγὰν ἐκάμασιν εἰς τὸ Σελὶ τῆς Κράπης,
 Λέσινε¹⁰ τοῦ Πισινακιοῦ, πιάσε τὸ μπαϊράκι¹¹
 Πισινάκης. «Μὰ τὸν Θεὸν δὲν ἔμπαίνω ἔμπρος,

1) Κρητικισμὸς ἀντὶ «ἐξηλθε.» 2) Τουρκ. λέξις «τάγμα.» 3) Τουρκ. λέξις «στράτευμα.» 4) Κρητικισμὸς ἀντὶ «διέβαινον.» 5) Τουρκικὴ λέξις «ὁδοί.» 6) Κρητικισμὸς ἀντὶ «ἀπ' ἐκεῖ.» 7) Πυρόβολα. 8) Τούς. 9) Τουρκικὴ λέξις «πόλεμον.» 10) Λέγουσι, 11) Τουρκικὴ λέξις «τὴν σημαίαν.»

Φοβοῦμαι καὶ πολλοὶ 'ναι,
Γιὰ 'δὲ τους τοὺς σκυλάφεδους¹
Σαφὶ² μὲ τὸ σπαθὶ 'ναι.»

Μιὰ Παρασκὴν 'ξημέρωμα πριχοῦ³ τὸ μεσημέρι,
Σκλαβῶν' ὁ Τοῦρκος τὰ Σφακιὰ μὲ τὸ σπαθὶ 'ς τὸ χέρι.
Κάτω 'ς τὰ Φραγκοκάστελα ἔσταισαν τὰ τσαντήρια,⁴
Καὶ κάτω 'ς τὴν 'Αράδαινα ἔπαιζαν τὰ παιγνίδια.
Δοῦδου τσ' 'Αράδαινας φωτιά καὶ καί (ου) ν τὰ μοναστήρια,
Καὶ δὲν τὰ λυπηθήκασιν ὁποῦ 'ταν τέτοια κτίρια.
Καὶ εἰς τὴν Μαρδάραν πιάσασι τὸν δάσκαλον τὸν Γιάννην,
Μὲ οὔλην του τὴν συντροφιάν 'δικόν του μπαϊράκι.
Πιάνου 'πισθαγκωνίζου τὸν δώδεκα Πασσαλίδες,⁵
'Στὴν στρατάν, στρατάν, ταί 'βανε τὸ ξένο ῥιτσατάδες.⁶
Τάσει τὸνε δοσίματα, τάσει τὸνε παράδες,
Ποῦ τσ' ἔκοπτε 'ς τὸ σπῆτί του ταῖς μεγαλοβδομάδες.
Τάσει τὸνε δοσίματα, τάσει τὸνε τσεκίλια,⁷
Ποῦ τὰ 'χεν εἰς τὸ σπῆτί του 'σάν τὰ παρασυρίδια.
Κλαfei ταῖς θυγατέρες του περίττου⁸ τὴν Μαρία,
« Μαρία μου, 'ποῦ σ' εἶχα 'γὼ 'ς τὸ μέλι μαθημένην,
Τώρα θὰ σὲ ταίζουσι τὴν σφάκαν ζυμωμένην,
'Αθουσά μου 'ποῦ σ' εἶχα 'γὼ μὲ τὰ χρυσὰ καλίκια.⁹
Καὶ τώρα πῶς θὰ προπατῆς 'ς τὰ ἔρημα χαλίκια. »

1) Κρητικισμὸς «σχύλους ἀπίστους.» 2) Κρητικισμὸς ἀντὶ «ἔλοι ἐν γένει.» 3) Πρίν. 4) Τουρκικὴ λέξις «σκηναί.» 5) Πασσάδες.
6) Τουρκικὴ λέξις. 7) Ἀργυρὰ εἰκοσάρια. 8) Πρὸ πάντων. 9) Κρη-
τικισμὸς ἀντὶ ὑποδήματα.»

ἡ σύζυγ. «Κάβγεις¹ Δασκαλογιάννη μου, πότε θὰ σ' ἀναμένω,
 Νὰ ᾿χω τῇ πόρταις ἀνοικταῖς καὶ τὸ τεψι² στρωμένο;»
 «Κάβγω Κυρὰ Δασκάλισσα, μὰ δὲν σοῦ παραγγέλλω,
 Ὅσον τὸ Κάστρο θὰ μὲ πάσινε,³ καὶ λόπις⁴ δὲν γαέρνω⁵.»
 Καὶ ὅταν τὸν ἐπερνούσανε ᾿πτὰ ἔρημα κονάκια,⁶
 Ἐτρέχασι τ' ὀρμάτιά του ᾿σὺν θολωμένα ρυάκια.
 «Παιδιὰ καὶ νὰ μὲ φθάσουσι σακούλια πεντακόσια,
 Νὰ κτίσω τὰ κονάκια μου ὡς ἦτονε καὶ πρῶτα.»
 Καὶ ὁ Πισινάκι - Ἀχμέτ - Ἀγᾶς γυρίζει καὶ τοὺς λέγει,
 «Ἡ κεφαλὴ του ᾿πάγει δὴ⁷ καὶ τὰ κονάκια κλαίει.»
 Καὶ ὅταν τὸν ἐπερνούσανε ᾿ς τοῦ Μπαμπαλῆ τὸ χάνι,
 Ἐζήτησε κρύο νερὸ νὰ πιῇ καὶ ν' ἀποθάνῃ.
 Καὶ ὅταν τὸν ἐπερνούσανε ᾿ς τὸ μπουρνούκι τσαντήρι,
 Ἐζήτησε τοῦ Καφφετζῆ γλυκὺ καφφὲ νὰ στείλῃ.
 Γλυκὺ καφφὲ τὸν ἐκερνοῦν ᾿σε φαρφουρὶ φυλτσάνι,
 Καὶ ἓνα τσιμποῦκι γιασεμὶ ᾿ς τὸ μπόι⁸ του καὶ φθάνει.
 Καὶ ὅταν τὸν ἀναιθάξασιν εἰς τοῦ Πασσᾶ τὴν σκάλα,
 Ζερβὰ⁹ δεξιὰ ἐστάθηκε καὶ ᾿φώναξε μεγάλα·
 «Παιδιὰ καὶ ποῦ ᾿ν' οἱ φίλοι μου, καὶ ποῦ ᾿ν' οἱ ἐδικοί μου,
 Καὶ εἰς τοῦ Πασσᾶ τὸν σινγκουλε¹⁰ θὰ βγάλουν τὴν ψυχὴν μου.»
 Συμβὰν περὶ τὸ 1770.

1) Κρητικισμὸς ἀντὶ «ἀναχωρεῖς.» 2) Τὴν τράπεζαν μὲ φαγητόν.
 3) Κρητικισμὸς «μὲ ὑπάγουν.» 4) Κρητικισμὸς «ἴσως.» 5) Κρητικισμὸς «δὲν ἐπιστρέφω.» 6) Τουρκ. λέξις «οἰκίας.» 7) Κρητικισμὸς «τώρα.» 8) Κρητικισμὸς «εἰς τὸ ἀνάστημά του.» 9) Κρητικισμὸς «ἀριστερά.» 10) Τουρκ. λέξις.

Η MANNA ME TOYΣ ENNEA THΣ YIOYΣ

Μιά μάννα με τὸ ἑννέα της γιούους, με μιά της θυγατέρα,
Ἵτὰ σκοτεινὰ τὴν ἔλουε, Ἵτὸ φέγγος τὴν κτενίζει,
Καὶ εἰς τ' ἀποξημερώματα τὴν ἐσειραδοπλέκει,¹
Καὶ προξενιὸν² τῆς πέμψανε ἀπ' τὴν Θεσσαλονίκην,
Ἵκτ' ἀδελφοὶ δὲν θέλουνε, καὶ ὁ Κωνσταντῖνος θέλει,
« Δὸς τὴνε μάννα, δὸς τὴνε, τὴν Ἀρετὴν Ἵς τὰ ξένα,
Καὶ ἂν τύχη θλίψις, γιὰ³ χαρὰ, ἐγὼ θὰ σοῦ τὴν φέρω! »
Ἐρχεται χρόνος βύσεκτος καὶ οἱ ἑννέα ἀδελφοὶ ποθαίνουν,
Καὶ ἡ μάννα συχοπήγαινε Ἵς τῶν γυιῶν της τὰ μνημούρια,
Καὶ εἰς τῶν ὀκτὼ τὰ μνήματα φύτευσε κυπαρίσσια,
Καὶ εἰς τοῦ καυμένου Κωνσταντῆ στραταῖς καὶ μονοπάτια,
Γιατὶ αὐτὸς ἐξώρισε τὴν Ἀρετὴν Ἵς τὰ ξένα.
Καὶ ὁ Κωνσταντῆς τὴν ἄκουσεν ἀπὸ τὸν Ἄδην μέσα,
« Σιώπασε, μάννα, σιώπασε! μὰ γὼ θὰ σοῦ τὴν φέρω! »
Κάμνει τὸν Ἄδην ἄλογον, τὴν πλάκα κάμνει σέλλαν,
Τὰ πανωπλάκια τῶν πλακῶν σκάλες καὶ χαληνάρια.
Παίζει βυτσιαὶν τοῦ μαύρου⁴ του Ἵς τὴν Σαλονίκην φθάνει,
Καὶ ὕβρισκε τὴν καὶ χόρευε Ἵς τὸν κάμπον⁵ ξεζωνάτην.

1) Πλέκει τὴν κόμην της. 2) Ἀρραβῶνα. 3) Ἠ. 4) Ἐγὼ ξυλισμὲν τοῦ μαύρου ἀλόγου του. 5) Εἰς τὴν πεδιάδα.

« Καλῶς τονε τὸν Κωνσταντῆν ἂν ᾦν' χαρὰ μεγάλη,
 Καὶ ἂν ᾦναι γιὰ τὸν γάμον του ὀλόχρυσά νὰ βάλῃ! »
 « Δὲν εἶναι θλίψις νὰ θλιφθῇς, μηδὲ χαρὰ ν' ἀλλάξῃς,
 Μηδὲ καὶ γιὰ τὸν γάμον μου ὀλόχρυσά νὰ βάλῃς. »
 Καὶ ἀπὸ τὸ χέρι τὴν ἀρπᾶ 'ς τὸν μαῦρον τὴν καθίζει,
 « Προπάτει δ' Ἀρετοῦσά μου, 'ς τὸ σπῆτί μας νὰ 'πᾶμεν. »
 'Σ τὴν στράταν 'ποῦ πηγαίνασι πουλάκια κελαδοῦσαν,
 « Γιὰ 'δὲ κοράσιον εὐμορφον, τὸ σύρνει ἀποθαμμένος. »
 « Γρυκᾶς το, Κωνσταντίνέ μου, καὶ τὰ πουλιὰ ᾗντα λέ(γου)σι, »
 « Προπάτει Ἀρετοῦσά μου πουλάκια 'ναι καὶ ἄς λέ(γου)σι,
 Προπάτει Ἀρετοῦσά μου, 'ς τὸ σπῆτί μας νὰ 'πᾶμεν,
 Καὶ μὴ των ἀφρουκάζεσαι μὰ ψεύματα τὸ λέ(γου)σι.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ (Ἐφθάσανε 'ς τὸν Ἅγιον Γιάνην) ΔΟΗΝΩΝ

Κατέχεις¹ δ' Ἀρετοῦσα 'ς τὸ σπῆτί μας νὰ 'πάγῃς; »
 « Ἄν δὲν ἀλλάξαν αἱ αὐλαῖς καὶ αἱ στράταις δὲν 'ρῃμάζαν,² »
 « Χρωστῶ δὲ τ' Ἀγίου κερί, χρωστῶ του καὶ λιθάνι,
 Χρωστῶ καὶ τὴν ψυχουλάν μου διὰ νὰ τοῦ τὴν 'πάγω,
 Προπάτει Ἀρετοῦσά μου, μὰ ὀλοῖδαίς³ εἶναι. »

(Ἡ Ἀρετοῦσα κρούει τὴν θύραν τῆς μάννας της)

« Ἄνοιξε μάννα μ' ἄνοιξε! καὶ ἡ Ἀρετοῦσά σου 'ναι. »
 « Ἐμένα ἡ Ἀρετοῦσά μου, 'ς τὰ ξένα 'ν' 'πανδρευμένη, »
 « Ἄνοιξε μάννα μ' ἄνοιξε! μὰ ἡ Ἀρετοῦσά σου 'ναι!
 Δὲν μοῦ πιστεύεις, μάννα μου, ἡ Ἀρετοῦσά σου 'μαι! »

1) Κρητικισμὸς «εἰξεύρεις.» 2) Ἄν δὲν ἐρήμωσαν. 3) Δι' ἴδιαι δη-
 λαδὴ δὲν ἤλλαξαν.

« Ὑγάλε τὸν ἀρράβωνά σου, ἀπὸ τὴν κλειδαρίτσαν,
Δεῖξέ μου σημαδάκι¹.

Καὶ εὐθὺς ὡς εἶδ' ἡ μάννα τῆς τὸ χρυσοῦν σημαδάκι,
Ἄνοιξε καὶ ἀγκαλιασθήκανε καὶ ἔπεσαν ὁμάδι².

---

1) Σημεῖον. 2) Ὁμοῦ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΤΗΣ ΣΟΥΣΑΣ ΤΟ ΤΡΑΓΩΔΙΟΝ

Ὅποιος καὶ δὲν ἠγάπησε καὶ θέλει ν' ἀγαπήσῃ,
Νὰ τὸν ἐφάγουν τὰ θηριὰ ἢ ποταμὸς ἢ βρύση !
Γιατὶ καὶ ἡ Σοῦσα ἡ λιγερὴ τοῦ Κάστρου τὸ καμάρι,¹
Ἐγάπα τὸν Σαρῆ Μπαχρῆν ἄνδρα νὰ τὸν ἐπάρῃ.
Μιὰν Παρασκὴν σηκώνεται 'ς τὸ στῶμά της καθίζει,
Καὶ μὲ τὸ γιαγλικά² της τὰ μάτια της σπογγίζει,
Καὶ ὁ Κύρης της τὴν ἐθωρεῖ καὶ ἡ μάνα της τὴν λέγει,
« Τὶ ἔχεις Σουσανάκι μου, καὶ κάθεσαι καὶ κλαίεις; »
« Ὅνειρον τ' ὄνειρεύθηκα τὸ δόλιον τὸ πάντερμον !
Πῶς εἶδα τ' ἀδελφάκι μου γυμνὸν ξεπαθωμένον,
Καὶ ἦτον καὶ τὸ γελέκι του 'ς τὸ αἷμα βουτηγμένον ! »
« Ἀφεςτο θυγατέρα μου, 'ς τὸν Θεὸν παραδομένον,
Νὰ σοῦ τὸ βγάλ' ἡ χάρις του καλὸν καὶ εὐλογημένον
Ἀφεςτο θυγατέρα μου, 'ς ταῖς στράταις³ ποῦ γυρίζει,
Γιὰ ποταμοὶ τὸ φάγασι, γι' ἄλλη κόρη τ' ὀρίζει. »
Μιὰ Πέφτ' ἀργὰ τὸν ἐκαλεῖ, τὸν εἶχε καλεσμένον,
Ἡ Σοῦσα τὸν Σαρῆ Μπαχρῆν καὶ ἦτον καὶ πηγαιμένος.
Μέσα 'ς τοῦ ὕπνου τὰ γλυκιὰ, 'ς τοῦ ὕπνου 'ς τὰ κανάκια⁴

---

1) Ἡ ὠραία. 2) Μὲ τὸ μανδύλιόν της. 3) Εἰς τὰς ὁδοὺς. 4) Κρη-
τικισμὸς «εἰς τὴν νοστιμάδα τοῦ ὕπνου.»

Γρυκᾷ τὴν πόρτα σιγὰ, καὶ συχνοκροταλοῦσε,
 Τὰ χέρια ὅπου τὴν σφάξανε ἤτονε καὶ ἐκτυποῦσαν!
 Σιγὰ σιγὰ τὸν ἐξυπνᾷ, σιγὰ, σιγὰ τὸν λέγει·
 « Ξύπνησε δὲ Σαρῇ Μπαχρῇ, νὰ πάγης νὰ μισεύσης,
 Γιὰ τί θὲ νά 'σαι ἀφοριμὴ νὰ κακοθανατήσω!
 « Κοιμήσου Σουσανάκι μου, καὶ σβύσε καὶ τὸν λύχνον,
 Μ' ἄλλου τὸ λέγ' ὁ χάρχαλος¹ καὶ ἄλλου τὸ λέγ' ὁ κτύπος. »
 Καὶ πάλιν ἔσανακτύπησαν τὴν ἔρημὴν τῆς πόρτα,
 Τὰ χέρια πῶς τὴν σφάξανε καὶ ἀπὸ τὴν θανατῶσαν.
 « Ἄμε Σουσῇ μου καὶ ἀνοιξε, κάγω μβαίνω 'ς τὴν κλίνην,
 Γιατ' ἡ ἀγάπη σου ἡ πολλὴ νὰ σύγω δὲν μ' ἀφίνει. »
 « Καλῶς το τ' ἀδελφάκι μου τὸ πολυζορισμένον,
 Ὅπου βαστά 'ς τὸ χέρι τοῦ σταθάκι ἀκονισμένον. »
 Τὴν σκάλαν τῆς ἀνέδθηκε ἔξ' τὴν κλίνην τῆς καθίζει,
 « Ἄμε Σουσάνα φέρε μου κρυὸ νερὸν ἀπ' τὴν βρύση,
 Καὶ ἀπὸ τὴν στράταν τὴν πολλὴν ἀποκαμωμένος² εἶμαι. »
 Παίρνει δ' ἡ Σοῦσα τὸν μαστραπᾶν μὲ τ' ἀργυρ' ἄλυσίδι,³
 Καὶ ἀπὸ τὸ πηγαδάκι τῆς 'πῆγε' νερὸν νὰ σύρη.
 Ῥογχαλισῶνα ἤκουσε 'ς τὴν κλίνην τσ' ἀποκάτω,
 Τὸ τορναλέτον⁴ σήκωσε, βρῖσκει τον καὶ ἐκοιμάτο.
 Πάγει τ' ἡ Σοῦσα τὸ νερὸν, 'κεῖνος νερὸν δὲν πίνει.
 Μὲ τ' ἄγριον τὴν συντηρᾷ, μὲ τ' ἄγριον τὴν λέγει:

1) Κρητικισμός «δ συχνοκροταλισμός.»

2) Ἐξησθενημένος.

3) Ἄλυσον.

4) Τὸ κρεμάμενον ἄκρον τοῦ σκεπάσματος τῆς κλίνης.

« Μωρὴ ποῖος εἶν' ποῦ κείται 'ς τὴν κλίνην σ' ἀποκάτω ;
 Ἐμπρός μου κάμνεις μπουδελῖον¹, καὶ γὰρ δὲν 'πίστευά το. »
 « Νειρεύεσ' ἀδελφάκι μου γ' ἢ ποῦρι φαίνεται σου,
 Λώπης² θαρρεῖς πῶς κάμνω 'γὼ ταῖς τέχναις ταῖς 'δικαῖς σου ; »
 « Μωρὴ καὶ δὲν 'νιρεύομαι, μήτε καὶ φαίνεται μου,
 Μὰ μὲ τ' ὀμμάτιά μου θωρῶ καὶ κακοφαίνεται μου. »
 Τὸ χαντσεράκι³ του 'συρε ἀπ' ἀργυρὸ θηκάρι,
 Καὶ 'ς τὰ ψηλὰ τὸ σήκωσε καὶ 'ς τὴν καρδίαν της φθάνει.
 Καὶ ἀπὸ τὸν τόσον ταραγμὸν 'ποῦ 'καμε τὸ κορμί της,
 Ἐσείσθηκεν ἡ κλίνη της, γρυκᾶ, καὶ τὸ πουλί της.
 Μόσχον καὶ μοσχοκάρυα μασᾷ καὶ τὴν ἀχνίζει,
 Καὶ μὲ τὸ γιαγλικά της τὰ αἵματα σπογγίζει.
 « Ἄγε πουλί μου 'ς τὸν γιατρὸν γιάτρευσον τὸ κορμί σου,
 Καὶ ὅσα φλωριά γυρεύσει τα δίδει τὰ ὁ Μπαχρῆς σου. »
 « Ἄνοιξον μάννα νὰ σοῦ 'πῶ ἓνα καλὸν χαμπέρι,⁴
 Γιὰ τὸν υἱόν σου τὸν Γιαννιὸν 'ποῦ ἦθε ἀπ' τὰ πέρα μέρη. »
 Καὶ ἡ μάννα της ὡς νὰ τὴν 'δῇ, σύρνει φωνὴν μεγάλην,
 « Ἄχι, καὶ ποῖος σοῦ τό 'καμε ἐτούτονα τὸ χάλι. »⁵
 « Μάννα μ' ὁ γυιὸς σου ὁ Γιαννιὸς ἀπὸ τὰ πέρα μέρη,
 Ἦλθε καὶ μ' ἔμαχαίρωσε καὶ δὲν ἔχεις χαμπάρι. »
 « Ἄς ἔχῃ τὴν κατάραν μου καλὸν του φυλακτάρι ! »
 Καὶ ὁ Κύρης⁶ της νὰ τὴν ἰδῇ σύρνει φωνὴν περίσσια,⁷
 Δένδρα ξερρίζωθήκασι μεηλιαῖς καὶ κυπαρίσσια,

1) Διακορευτήριον. 2) Κρητικισμὸς «μήπως.» 3) Τὸ κοπτερὸν
 μαχαίριόν του. 4) Τουρκ. λέξεις «εἰδησις.» 5) Κρητικισμὸς «εἰς αὐ-
 τὴν τὴν κατάστασιν.» 6) Ὁ πατήρ της. 7) Μεγάλην.

Καὶ ἀπὸ τὴν χέρα τὴν ἴπιασε, καὶ εἰς τοῦ γιατροῦ τὴν ἴπάγει.
« Γιατρέ μου γιάτρεψέ μου το καὶ ἴμένα τὸ παιδί μου,
Καὶ ἂν δὲν σὲ σώσουν τ' ἄσπρα¹ μου πάρει καὶ τὴν ζωὴν μου. »
ἂ Ἄν ἦν περισυνὸς σεβντᾶς,² ἴμπορεῖ νὰ τὸν ὑγειάνω,
Μ' ἂν ἦν περιγοπερίσυνος,³ δὲν ἔχω τί σου κάμω,
Εἰς τοῦ θανάτου ταῖς πληγαῖς βότανα δὲν χωροῦσι,
Μήτε γιατροὶ γιάτρεύουσι, μήτ' ἄγιοι βοηθοῦσι. »
« Μισεύεις Σουσανάκι μου, καὶ ἦντα⁴ μοῦ παραγγέλλεις; »
« Μισεύω παραγγέλλω σου καὶ ἀφίνω καὶ κατάρτα,
Νὰ πᾶτε νὰ μὲ θάψητε εἰς τὴν Ἀγίαν Τριάδα.

---

1) Τὰ χρήματά μου. 2) Τουρκ. λέξις «ἔρω». 3) Κρητικισμὸς
«τοῦ προπερὶ λόγου χρόνου». 4) Κρητικισμὸς «τί».

ΜΟΙΡΟΛΟΓΙΑ

1

Εἰς νέος ἐβουλήθηκε¹ νὰ καταβῇ 'ς τὸν ἕδην,
 Νὰ πάη νὰ 'βρῇ τὸν χάροντα, γὰ νὰ 'γαι πάντ' ὁμάδι.
 Ὡς τὴν πρώτην πόρταν 'ποῦ 'μβαινε, εἰς τὸ 'μβαινοθαρσίδι,²
 Ὅφιν τρικέφαλον θῶρεϊ δεμένον μ' ἀλυσίδι.
 Ἡ μὲν 'βγαίνε νέαν φωτιάν, ἡ ἄλλη καπνὸν καὶ ἀπῦρι,³
 Ἡ ἄλλη ἐψυχομάραινε τῆς τρίχας τὸ γεφύρι.⁴
 Καὶ ἀπὸ τὸν ὄχλον⁵ τὸν πολὺν, τὸν εἶχεν ὁ πορτάρης,⁶
 Θῶρεϊ τὸν χάρον καὶ ἤρχετο 'ς τὸν μαῦρον καβαλλάρης.
 « Νέε, ἦντα γυρεύεις 'πᾶ⁷ Τούμενον⁸ ἢ κελλάρην;⁹
 Ἦντα καιρὸς νὰ σ' ἐρρίψε 'ς τὴν πόρταν τὴν μεγάλην; »
 « Ἐγὼ 'χα ὀρεξιν πολλήν, καὶ πόθον¹⁰ νὰ 'μελήσω,
 Καὶ νὰ 'βρω ἄνθρωπον πρακτὸν¹¹ νὰ τὸν ἀνερωτήσω.
 Χάρε, γιάντα 'παίρνεις τοὺς νέους, καὶ γιάντα τοὺς σκοτώνεις;
 Καὶ τοὺς Ῥηγάδες¹² τοὺς καλοὺς γιάντα τοὺς θανατώνεις; »

1) Ἐκ τοῦ βούλομαι θέλω. 2) Εἴσοδος. 3) Θεῖον. 4) Γεφύρι τρί-
 χινον. 5) Ταραχῇ, σύγχυσις. 6) Ὁ θυρωρὸς, ὁ φύλαξ τῆς θύρας.

7) Ἐπὰ κρητικισμὸς, ἐδῶ. 8) Ἠγούμενον. 9) Ταμίαν. 10) Ἐπι-
 θυμία. 11) Πρακτικόν. 12) Βασιλεῖς, ἡγεμόνες.

« Ἐγὼ ῥμαι ῥκεῖνος τὸ λοιπὸν ὁποῦ ῥλοι¹ μὲ μισοῦσι,
ῥΣὰν σκληροκάρδιν ῥἄπονον, ῥσὰν σχῦλον μὲ λαλοῦσι!²
Καὶ ὄντε σᾶς θέλω θυμηθῶ, κρούω³ καὶ θανατώνω,
Καὶ εἰς τὸν ἀνθὸν⁴ τῆς νεότητος σας, τοὺς χρόνους σας τελειώνω.
Παίρνω νυμφάδες καὶ γαμβροὺς, καὶ ὀνόματα μαυρίζω,
Τσῇ δικαιοσύναις διασκορπῶ, καὶ ταῖς φιλαῖς χωρίζω.
ῥΕπᾶ ῥς τοῦ χάρουντα τσῖ αὐλαῖς, δὲν εἶναι πρασινάδες,
Μηδὲ καὶ σημαδότοποι⁵ νὰ παίζουσι τσῖ ἀμάδες.
Μηδὲ καὶ χρυσᾶ ῥαβδιὰ ῥνὰ πιάνουν ἀφεντάδες,
Μόνον ῥναι βοῦρκα,⁶ καὶ πηλὰ,⁷ καὶ ἀνέγνωρες⁸ ῥι στράταις.
Δὲν εἶν ῥκλαιούδια⁹ γιὰ μισὰ παιγνίδια γιὰ μεγάλα,
Μηδὲ καὶ τὰ μωρὰ¹⁰ παιδιὰ δὲν τρῶν ῥς τὸν ἄδην γάλα.
Τὴν νύκτα κλαῖν γιὰ τὸ βυζῖ, καὶ τὴν αὐγὴν γιὰ πιάσμα,
Καὶ τῖ ἀποδιαφωτίσματα¹¹ γιὰ τὴν καυμένην μάννα. »

2

ῥΣ τὸν οὐρανὸν χορεύουν, ῥς τὸν ἄδην κάμνουν γάμον,
Καὶ ῥβγῆκαν καὶ καλέσανε ὅλους τοὺς πικραμένους,
Παιδιὰ νὰ μῖ ἐκαλοῦσανε καὶ μὲ τὸν πικραμένον,
Νὰ κάμω ῥΑλεξανδριανὰ κηριὰ, καὶ πράσινες λαμπάδες,

---

1) Ὅλοι. 2) Κρητικισμὸς κατατρέχουν. 3) Κτυπῶ. 4) Ἄνθος. 5) Ἐκ τοῦ σημείου καὶ τόπος. 6) Βόρβορος. 7) Λάσπη. 8) Ἄγνωστοι.

9) Ναγαρίσματα. 10) Βρέφη. 11) Δυγάσματα.

Νὰ τσ' ἄφτα¹ καὶ νὰ γύριζα 'ς τὸν ἄδην γύρω, γύρω.
Νὰ δῶ τσ' οἱ νεοὺς πῶς χαίρονται, τσῇ νέαις πῶς καμαρώνουν,²
Νὰ δῶ καὶ τὰ μωρὰ παιδιὰ πῶς κάμνουν δίχως μάννα.
Τὴν νύκτα κλαίουν γιὰ βυζὶ, καὶ τὴν αὐγὴν γιὰ γάλα,
Καὶ τ' ἀποδιαφωτίσματα, γιὰ τὴν καϋμένην μάννα.

5

Ὅψες ἀργὰ ἐπέρνουνα³ τοῦ χάροντος τὴν πόρτα,
Καὶ 'γροίκουν⁴ τὴν χαρόντισσα καὶ μάλλωνε⁵ τὸν χάρον.
Χάρε μὴν παίρνεις μοναχὸν, μὴδὲ καὶ παλλικάρι,
Γιατὶ τὸν νέον 'ποῦ 'φερεις, τὴν νεότην δὴν τὴν 'χάρη.⁶
Στρώνω του τάβλα⁷ νὰ γευθῇ, καὶ κλίνη ν' ἀκουμβίσῃ,⁸
Πηδᾷ καὶ σβύνει τὸ κηρὶ τσαλαπατῇ⁹ τὴν τάβλαν,
Χριστέ, καὶ νὰ 'τον παρεμπρὸς,¹⁰ μιὰν ὥραν παρὰ 'πίσω,
Νὰ πηγαινα τσῇ μάννας μου, νὰ 'γαινα τὴν καρδιάν της.

4

Ὅμορφον¹¹ νιὸν ἐξύγωνεν¹² ὁ χάρος εἰς τὸ πλάγι,
Καὶ παίρν' ὁ νιὸς τὸ ῥίζωμα, καὶ ὁ χάροντας καὶ πάγει,

---

1) Ἀνάπτω. 2) Νὰ κομψεύωνται. 3) Ἀπερνοῦσα, διέβαινον. 4) Κρη-
τικισμὸς, ἤκουσον. 5) Ἐπέπληττε 6) Ἐχάρη. 7) Ἰταλικὸν tavolo τρά-
πεζα. 8) Πλαγίσθη. 9) Λέξεις χυδαῖα, καταπατεῖ μὲ θυμόν. 10) Ὀλί-
γον πρότερον. 11) Εὖμορφον. 12) Ἐδίωκε, ἐκυνήγει.

Καὶ ὀφύριζε, καὶ φώναζε, στρατιῶτ' ¹ ἀναμένε με !
 Χάροντα καὶ ἦντα μοῦ βαστάς, καὶ θές νὰ σ' ἀναμένω,
 Βαστῶ σου ντάργα ² καὶ σπαθί, δοξάρι ³ καὶ κοντάρι,
 Βαστῶ καὶ τῆς γυναῖκάς σου μαύρη μπόλια ⁴ νὰ βάλῃ.
 Μὰ πῆρασι καὶ ὀπῆγαιναν, σὲ σιδερένιον ἀλῶνι,
 Καὶ πιάνουν καὶ παλαίανε ⁵ ποῦ τὸ πρωτὶ 'ς τὸ βράδυ.
 Καὶ ἀπὸ τὸ βράδ' ὡς πρὸς τὸ πρωτὶ, καὶ ὡς τὸ μεσημέρι,
 Ἐννεὰ φοραῖς τὸν ἔρριψεν ὁ νεὸς τὸν χάρον κάτω !
 Ὅτ' ἔννεα τοῦ κακοφάνηκε τοῦ χάρου ὁ στρατιώτης, ⁶
 Καὶ πηδάρκι ἔπαιξε 'ς τὸν μπέτην ⁷ τοῦ καθίζει,
 « Ἄφες με χάρε, νὰ χαρῶ κόμῃ σαράντα ἡμέρας,
 Γιατὶ καὶ τὰ στεφάνια μου εἰς τοὺς παππάδες εἶναι,
 Καθὼς καὶ τὰ κολύρια μου εἰς τοὺς κουμπάρους εἶναι, »
 « Σαράντα ἡμέραις μοῦ ζητᾷς, ζῆσαι σαράντα χρόνους !
 Μὰ ὅταν μὲ παρακάλεσες, μὲ νὰ ῥοῦ παλλικάρι.
 Πάρε μανδύλι νὰ βαστάς, νὰ δέσῃς τὰ στεφάνια. »
 Καὶ κεῖ ὀχαιρετηθήκανε, ⁸ καὶ φίλιε ὁ εἰς τὸν ἄλλον
 Καὶ παίρν' ὁ χάρος τὰ βουνὰ, καὶ ὁ νεὸς τὸ μονοπάτι
 Καὶ κείνος ἐβεβαίωσε τοῦ στεφανιοῦ ἀγάπη.

---

1) Ἐνταῦθα ἡ λέξις σημαίνει ὁδοιπόρος. 2) Ἀσπίς. 3) Τόξον.
 4) Κάλυμμα τῆς κεφαλῆς. 5) Ἐπάλαιον. 6) Ὁ ὁδοιπόρος. 7) Στή-
 θος, λέξις τουρκικῇ. 8) Ἀποχαιρετίσθησαν.

Σήμερον εἰς τὴν γῆν ταχυὰ ἔς τὸν ἄδην,
 Χαρὰν καὶ σκόλην¹ ἔχουσιν οἱ μεγάλοι!
 Ν' ἀποδεχθῶν τὸν νεὸν τὸ παλλικάρι.
 Μὲ ρόδα² καὶ μ' ἀνθοὺς τὸν ἐστολίζουν,
 Ὅτ' τοῦ ἄδου τὰ στενὰ τὸν ἐγυρίζουν.
 Καὶ ἡ δολερά³ τοῦ μάννα τὸν ἐδέχθη,
 Ἀπὸ τὸν στολισμὸν ὁποῦ ἔχε τὸν ὠρέχθη!
 « Ἦντα ἴλθες⁴ γυιέ⁵ μου τούταις τσ' ἡμέραις;
 Ὅπου ἔναι καψεραῖς δίχως ἀέραις!
 Πήγαινε γυιέ μου, πήγαινε εἰς τὸν ἐπάνω,⁶
 Μὰ ἔμαθα γὰρ δίχως σου κάμνω!
 Θαυμάζομαί σε μάννα καὶ κηράτσα,⁷
 Τὰ πόδια δὲν πατοῦν εἰς τὴν τερράσαν!⁸
 Δὲν εἶναι παραθύρια νὰ συνάρη⁹.
 Μηδὲ κοπελλιαῖς νὰ ραίζονάρης
 Ἐνα ἔναι γυιέ μου, ἔνα τὸ παντέρμον¹⁰
 Καὶ μὲ τὴν μαύρην πλάκα σκεπασμένον
 Καὶ ἀράχναις εἰς τὰ πλάγια ἔναι γεμάτον,
 Καὶ δὲν ἐπαρασύρθηκε¹¹ ἔς τὸν πάτον!

1) Ἑορτήν. 2) Τριαντάφυλλα. 3) Δυστυχής. 4) Ἦλθες. 5) Γιέ.

6) Ἐπάνω κόσμος. 7) Κυρία. 8) Λέξις ἰταλικῆ terrazza.

9) Λέξις ἰταλικῆ sonare ragionare.

10) Πάντη ἔρημον.

11) Παρασύρω φιλοκαλῶ.

Ἦθελα 'νά 'τον 'μπορετὸν,¹ παιδί μου!
Νά τὴν ἐθώρουνα² κἀγὼ τὴν νύμφην τὴν δικήν μου!
«'Σ τὰ στήθιά³ μου βαστῶ τὰ τὰ μαλλιά της,
Τάξε⁴ καὶ πῶς θωρεῖς τὴν ἀφθεντιά⁵ της!»
Τὴν χέρα του 'βαλε διὰ νὰ τῆς τὰ δείξῃ,
Τὰ μάτια του 'τρεχαν 'σὰν θολωμένη βρύσι.
«Τὴν στράταν⁶ ποῦ θὰ 'δῇς καὶ θὰ περάσῃς,
Γιέ μου μὴ φοβηθῇς καὶ μὴ τρομάξῃς⁷
Εἰς τὰ βυζιά⁸ καὶ τὴν δικήν μ' ἀγκάλην
'Εκεῖ ποῦ ἀναθρέφουσιν θὰ νά 'σαι πάλιν.

-
- 1) Ἐμπορετὸν ἀπὸ ἐμπορῶ, δυνατόν. 2) Νά τὴν ἐθεώρου. 3) Στήθη. 4) Ἰπέδες. 5) Τὴν εὐγενεῖαν της. 6) Λέξις Ἰταλικῆς strada. 7) Ἐκ τοῦ ῥήματος (τρομάζω). 8) Μαστοί.
-

ΠΑΡΟΙΜΙΑΙ

Υπήγα νὰ κάμω τὸν σταυρόν μου,
καὶ ἔκβαλον τ' ὀμμάτι μου.

Τὸ σημερινὸν ἔργον αὐρίου μὴν ἀφίνης.

Ἀδύνατον νὰ γενῇ χοῖρου μαλλὶ μετὰξί,
καὶ τοῦ χωριάτου τὸ παιδί νὰ ἔχῃ ἀνθρωπιὰ καὶ τάξι.

Βάλλε 'ς τὴν σφάκαν ζάχαριν νὰ 'ῶῃς ἐὰν γλυκάνῃ,
καὶ ὁ ἱατρὸς εἰς τὸν σεβντᾶ ¹ ἦντα ² 'μπορεῖ νὰ κάμῃ;

Εἰς τὴν ἀνυδρίαν καλὸν εἶναι καὶ τὸ χαλάξι.

Διὰ χάριν τοῦ βασιλικοῦ ποτίζεται ἡ γάστρα.

---

1) Λίξις Τουρκικῇ σεβντάς, ἔρως. 2) Τί.

Μήτε γλυκὺς καὶ φάσι¹ σε,
ξυνὸς καὶ ρίψουσί σε.

Βάλλ' ἀλουσιὰ καὶ λούσου,
καὶ βγάλ' το ἀπὸ τὸν νοῦν σου.

Ἔχει ὁ Θεὸς μὲ τὸν καιρὸν νὰ 'γείανουν τὰ πτερά μου,
νὰ κυνηγήσω νὰ τὰ 'βρῶ² πάλιν τὰ προτεινά³ μου.

Διὰ τὰ πολλὰ παράξενα,

ἡ γλαυξ⁴ δὲν βλέπει τὴν ἡμέραν.

Πολυτεχνίτης
Καὶ ἐρημοσπίτης.

---

1) Φάγωσι. 2) Εὑρῶ. 3) Τὰς πρώην πράξεις μου. 4) Ἡ παροιμία δηλοῖ ὅτι ἡ γλαυξ (οὔσα τὸ σύμβολον τῆς σοφίας) ἡ φρόνησις, ἀποστρεφόμενη τὰς ἀνοησίας καλύπτει τὰ ὄμματά της, ἵνα μὴ τὰς βλέπη.

ΔΙΑΦΟΡΑ

Δὲν εἶσαι τόσον εὐμορφη, καὶ μὴ ᾿ψηλοπεταῖσαι,¹
Μὰ τό ᾿χει τὸ πλανέτο² σου, καὶ ὅποιος σὲ ᾿δῃ ἀγαπᾷσε.

᾿Απάντησις.

᾿Σὰν τό ᾿χῃ τὸ πλανέτο μου, καὶ ὅποιος μὲ ᾿δῃ ἀγαπᾷ με,
᾿Ἦντα ταῖς θέλω τσ' εὐμορφιάς, εἰρούνα³ δικά με.⁴

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Η ΓΥΝΗ

᾿Σ τοὺς εἴκοσ' εἶναι ῥοδαρά,⁵ καὶ εἰς τοὺς τριάντα βιόλα,⁶
Εἰς τοὺς σαράντα κρυὸ νερόν, καὶ εἰς τοὺς πενήντα μπόρα.⁷

᾿Σ τοὺς ἐξῆντα χαμηλώνει,⁸

Καὶ τὴν βέργ' ἀναμαζώνει.⁹

Στ' ἐβδομήντα γέρνεται,¹⁰

Καὶ κουφοτυφλώνεται.¹¹

1) Ἐκ τοῦ πετῶ ὑψηλά, μεταφορικῶς ὑπερηφανεύσαι. 2) Φίλτρον ἐλχυστικόν. 3) Τοῦτο. 4) Κρητικισμός, ἀρκεῖ, φθάνει. 5) Ἀνθοδέσμη.

6) Γαροφαλία. 7) Βροχὴ ῥαγδαία. 8) Κύπται. 9) Ζητεῖ γυρεύει, βακτηρίαν. 10) Κυρτώνεται. 11) Γίνεται κωφὴ καὶ τυφλή.

Τσ' ὀγδοῆντα δὲν φελᾶ ¹

Μόνον τὸ ψωμὶ χαλᾶ. ²

Τσ' ἔννενηντα βαρύνεται τὴν ζωὴν,

Βαρύνονται οἱ φίλοι καὶ οἱ δικοί.

Τσ' ³ ἑκατὸν σιαπέτια ⁴ ἔβρέτε

Ἐς τὴν ὀργὴν τοῦ . . . ἀμέτε. ⁵

ΠΕΡΙ ΘΑΝΑΤΟΥ ΚΑΙ ΜΑΤΑΙΟΤΗΤΟΣ.

Εἰς τοῦ θανάτου τὰς πληγὰς βοτάνη δὲν χωροῦσι, ⁶

Μήτε γιανοὶ γιαντεύουσι, μήτε ἄγιοι βοηθοῦσι.

Δὲν ἀπαντοῦνε ⁷ οἱ γιανοί, δὲν ἀπαντοῦν τὰ πλούτη,

Μ' ἓνα κομμάτι μπουχασί ⁸ θ' ἐμβούμε ἔς τὸ νταμπούτι. ⁹

3

Τῶν πλούσιων ὁ ἀποθαμμὸς νὰ μπίτιζε ¹⁰ μὲ μάλη, ¹¹

Ἦθελε νὰ ἔναι τῶν πτωχῶν μι' ἀδικιὰ μεγάλη!

1) Ὁφελεῖ (φελᾶ κρητικισμός) δὲν χρησιμεύει. 2) Μεταφορικῶς ὅπως περιττὴ. 3) Εἰς τοὺς. 4) Σκαλὶς. 5) Πηγαίνειτε αὐτήν.

6) Δὲν ὠφελοῦσι. 7) Δὲν δύνανται οἱ ἱατροὶ νὰ ἐμποδίσωσι τὸ πεπρωμένον. 8) Ὑφασμα ἄσπρον. 9) Κιβώτιον νεκρῶν, νεκροκράβδαιος λέξις Τουρκικῇ. 10) Ἐτελείωνε λέξις Τουρκικῇ. 11) Χρήματα λέξις Τουρκικῇ.

4

"Αμε¹ 'ς τοὺς ταφᾶς νὰ στραφῇς,² νὰ ὀῇς ἂν ἐγνωρίσης,
Τὸν πλούσιον ἀπὸ τὸν πτωχὸν νὰ τὸν ἐξεχωρίσης.³

5

Μὰ ὅαν πλουτίσῃ ἄνθρωπος θαμβώνεται τὸ φῶς του,
Καὶ δὲν γνωρίζῃ τὸν πτωχὸν ἂν ἦναι καὶ ἀδελφός του.

6

Εἰς τὸν χαρούμενον καιρὸν ὅλοι φίλοι λογοῦνται,⁴
Μὲ ὅταν ἔλθῃ ὁ λυπηρὸς, ὅλοι τὸν ἀπαρνοῦνται.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Ο ΨΥΛΛΟΣ.

Ὁ ψῦλλος ἐκρημνίσθηκε ἀπὸ τὸ παραθύρι,
Καὶ ἡ μάνα του τοῦ ὠνόμαζε, «ποῦ πᾶς καραβοκύρη;⁵»
«Πάγω νὰ κόψω μάρμαρον, νὰ κτίσω μοναστήρι,
Νὰ βάλλω τὴν ἀγάπην μου νὰ μὴ τὴν τρώγουν οἱ ψῦλλοι.»

---

1) Ὑπαγε. 2) Νὰ περιστρέψῃς τοὺς ὀφθαλμούς σου, νὰ ἐρευνήσης.
3) Διακρίνης. 4) Θεωροῦνται, λογίζονται. 5) Κύριε τοῦ καραβίου,
πλοίαρχε, ἐπωνυμία τιμῆς.

Ὁ πτωχὸς μὲ τ' ὄνειρόν του,
Τὸ θωρεῖ τὸ ριζικόν¹ του,
Καὶ λογιάζεται πῶς πλουτίζει,
Καὶ τὸν κόσμον πῶς κερδίζει.

Ἀποῦ πεινᾷ, θωρεῖ² ψωμιὰ,
Καὶ ἀποῦ διψᾷ, ποτάμια,
Καὶ ἀποῦ ἔναι καὶ ἀνυπόδητος,
Παπούτσια καὶ στιβάλλια.³

Τοῦ Γεννάρη τὸ φεγγάρι,
Παρ' ὀλίγον ἡμέρα κάμνει,
Καὶ ὁ καλὰ καλλικωμένος,⁴
Παρ' ὀλίγον καθαλλάρης.⁵

Ἄρεά⁶ καὶ ποῦ θὲ νὰ ἔβρεθῇ,
Ἄρεά καὶ ποῦ θὰ λάχῃ,
Κόρη μὲ τὰ ξανθὰ μαλλιά,
Καὶ μαῦρα ῥμάτια ἔν' ἔχῃ.

---

1) Θεωρεῖ τὴν τύχην του. 2) Ἡ λέξις ἄρεα ἔδω σημαίνει δνει-
ρεύεται. 3) Λέξις ἰταλικῇ, πέδηλα. 4) Ἰποδεμένος. 5) Ἐφιππος.
6) Σπάγιον.

Π' ἀναγυρίζει τὰ πηλὰ,
᾿Σ τὴν μέσσην πέφτει καὶ βολᾷ.

ΜΥΡΣΙΝΗ.

Ἄποῦ περάσῃ ἀπὸ μυρτιά,¹
Καὶ δὲν πάρει κλωνάρι,
Νὰ μὴ χαρῇ τὴν νεότην του,
Καὶ ἄς ᾔν καὶ παλλικάρη.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΓΝΟΣ.

Ἄποῦ περάσει,
Καὶ δὲν μὲ πιάσει,
Τὴν ἀγάπην του νὰ χάσῃ.

---

1) Μυρσίγη.

"Αν ἤξευρα πῶς μ' ἀγαπᾷς 'σάν πέρδῃκα τὸ στάρι,
Ποτέ μου δὲν τὸν ἄφῃνα τὸν χάρον νὰ σὲ πάρῃ.

'Απ' ἀγαπᾷ γνωρίζεται ἂν ᾔναι καὶ δεσπότης,
Χαμαὶ 'ς τὴν γῆν νὰ χώνεται ὁ κόσμος τὸν ἐνοιώθῃ.

'Ο ἔρωτας τὸν ἄνθρωπον πῶς τὸν καταδαμάζει,
Κορμὶ 'σάν τριαντάφυλλον τὸ κάμνει καὶ κτικιᾶζει.¹

'Απ' ἀγαπᾷ δὲν 'ντρέπεται, μήτε καὶ δὲν φοβᾶται,
Μέσα 'ς τὴν φλογερὰν φωτιὰν 'μπαίνει καὶ δὲν κεντᾶται,²

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Μιά 'ν' ἡ ἀγάπη ἀπ' ἀγαπῶ, μιὰ 'ναι μὰ τὸν Θεόν μου,
Ταῖς ἄλλαις παίζω καὶ γελῶ γιὰ νὰ περνᾷ ὁ καιρὸς μου.

"Οποῖος τὰ λόγιά σου γροικᾷ, 'ς τοὺς ὅρκους σου πιστεύει,
'Σ τὴν θάλασσαν πιάνει λαγούς καὶ εἰς τὰ βουνὰ 'ψαρεύει.

Αἱ πίκραι καὶ τὰ βάσανα τὸν ἄνθρωπον γηρνοῦνε,³
Καὶ 'γὼ ποῦ τὰ 'χω καὶ τὰ δυὸ, πῶς δὲν μὲ καταλοῦνε;⁴

---

1) Τὸ φέρει εἰς τὴν ἀσθένειαν τὴν λεγομένην φθίσιν.

2) Δὲν καίεται. 3) Γηράσκουσι. 4) Κρητικισμὸς «θανατώνουσι.»

Γιὰ 'δὲ ἦντα ὥρα 'γύρευσε ὁ χάρων νὰ μ' ἐπάρῃ,
Τόρα 'ποῦ πρασινίξ' ἡ γῆ καὶ 'βγαίνει τὸ χορτάρι.

Στάλα¹ καὶ στάλα τὸ νερὸν τὸ μάρμαρον τρυπᾷ το,
Τὸ πρᾶγμα 'ποῦ μισᾷ κάνεις, γυρίζει καὶ ἀγαπᾷ το.

Ἦλεγα² πῶς ἀγάπησες κάνένα κυπαρίσι,
Μ' ἀγάπησες τὸν πλάτανον καὶ εὐθύς θὲ νὰ μαδίση.

Ἀπ' ἀγαπᾷ γνωρίζεται 'πὸ τὴν προπατησιά³ του,
'Εμπρὸς καὶ ὀπίσω του θωρεῖ νὰ δῇ τὴν 'πεθυμιά⁴ του.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Τὸ ρόδον εἶναι 'ς τὴν ροδιάν,
Τὸ μανουσάκι χάμαι,
Ξετέλειωσέ⁵ τὴν τὴν φιλιάν,
Καὶ καῖρέτι⁶ κάμει!

Μὰ μὲ τὰ 'μάτια μου 'δα⁷ γὼ χάμαι 'ς τὴν γῆν ζουμποῦλι,
'Οποῖος πολλὰ 'ψηλὰ πετᾷ, 'ς τὰ χαμηλὰ 'ποδοῦδει.⁸

1) Σταλαγματία. 2) Ἐλεγον. 3) Ἀπὸ τὸ βάδισμά του.

4) Τὴν ὁποίαν ἐπιθυμεῖ. 5) Κρητικισμὸς «φέρε εἰς πέρας.»

6) Τουρκικὴ λέξις «θάβρος» 7) Εἶδος.

8) Κρητικισμὸς «καταντᾷ.»

Ὅποιος τὰ ὕστερα δὲν μετρά̃ πριχου¹ νὰ τὰ σημώσῃ,²
Ἐὰν τὰ σιμώσῃ δὲν ἔμπορεῖ πλέον νὰ μεταγνώσῃ.³

Κάτω 'ς τὴν Ῥόδον 'ς τὴν Ῥοδοπούλαν,
Τοῦρκος ἀγάπησε μιὰν Ῥωμαιοπούλαν.

Ἡ Ῥωμαιοπούλα δὲν τὸν ἐθέλει,
Καὶ ἡ σκύλλα ἡ μάννα τῆς τὸν προξενεύει.

«Πάρε τονε, παιδί μου, καὶ ἄσπρα⁴ πολλά 'χει,»

«Δὲν τὸν ἐθέλω μάννα καὶ θὰ τὰ 'χῃ.»

«Πάρε τονε, παιδί μου, καὶ ὁμορφος εἶναι,

«Δὲν τὸν ἐθέλω καὶ Τοῦρκος εἶναι,»

Πέρδικα γίνομαι εἰς τὰ δάση,»

«Κυνηγὸς γίνεται καὶ θὰ σὲ πιάσῃ.»

«Καλόγραια γίνομαι 'ς τὸ μοναστήρι,»

«Ἐμῆρης γίνεται καὶ δὲν σ' ἀφίνει.»

«Ἐγώ 'μαι μάννα τὸ σταφύλι καὶ σὺ τὸ κλῆμα,

Πέρνω τον μάννα καὶ 'χε σὺ τὸ κρῖμα.»

---

1) Ἀντὶ «πρίν». 2) Κρητικισμὸς «πλησιάζω».

3) Κρητικισμὸς «νὰ μετανοήσῃ». 4) Χρήματα.

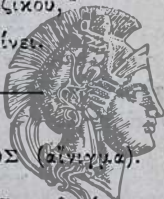

Περνᾶς καὶ δὲν μᾶς χαιρετᾶς,
Χαρὰ 'ς τὴν 'περιφάνειαν,
Θαρρῆς 'ς τὸ χέρι σου βαστᾶς,
Βασιλικὰ Φιρμάνια.

Τοῦ κακομοῦρι ¹ τὸ κηρὶ,
"Αν ἄψη πάλιν σβύνει,
Γιατὶ τοῦ καλορίζικου, ²
'Η μοῖρα δὲν ἀφίνει.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Ο ΨΥΛΛΟΣ (ἀίνυμα).

Τὸν Μάρτιον μῆνα γεννᾶται θηρίον μαυροειδές,
Οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ εἶναι ἀόρατοι,
'Ο πῆδος αὐτοῦ ὅμοιος τοῦ τῆς ἐλάφου,
Βασιλεῖς ταραττεῖ, πτωχοὺς κυριεύει,
'Απὸ πέντε διώκεται καὶ ἀπὸ δύο συνθλάττεται,
Καὶ εἰς τὴν ἐλεφαντινούπολιν τελευτᾷ.

-
- 1) Τοῦ δυστυχοῦς, ἥτοι τοῦ ἔχοντος κακὴν μοῖραν.
2) Τοῦ εὐτυχοῦς.

Παλαιὰ φιλιὰ δὲν χάνεται,
Καινούρια δὲν ξεχνᾶται,¹
Μηδ' ἡ ἀγάπη ἡ 'μπιστική,²
Ποτὲ δὲν λησμονᾶται.

'Σ τὸν ἄδην θε³ νὰ καταβῶ καὶ κάμετέ μου τόπον,
Νὰ παύσουν αἱ ἀθρολαὶ⁴ καὶ αἱ γλῶσσαι τῶν ἀνθρώπων.

Ὁ κόσμος μὲ τὰ βάσανα εἰν' ἀνακατωμένος,
Ἀνθρώπος δὲν εὐρέθηκε νὰ ἴν(αι) εὐχαριστημένος.

Μὴν ἀπελπίζεις ἄνθρωπον μὲ τὴν δικήν σου γνῶσιν,
Γιατὶ δὲν ξεύρεις ὁ Θεὸς τί ἔχει νὰ τὸν δώσῃ.

-
- 1) Δὲν λησμονεῖται. 2) Ἡ ἐμπιστευτική. 3) Θέλω καταβῆ.
4) Κρητικισμὸς «ὀμιλίας, λογομαχίας.»

ΕΡΩΤΙΚΑ

1

Μέσα εἰς τὸν Ὠκεανὸν στέκω καὶ κινδυνεύω,
᾿Σ τὸ¹ στῆθός σου θωρῶ² στεργιὰ³ ν' ἀράξω ᾿κει⁴ γυρεύω.

2

Ἰατρικὸν καὶ ἱατρὸς εἶσαι ὅταν θελήσης,
Μ' ἕνα σου βλέμμα ἱλαρὸν ζωὴν θά μού χαρίσης.

3

Τοῦ ᾿ψηλορίτου τὴν κορυφὴν⁵ δὲν εἶν' καὶ ἐμὲ πολὺ μου,
Νὰ τὴν ἀναιθοκαταβῶ γιὰ⁶ ᾿σὲν ἀγαπητὴ μου.

4

Εἰς ἓν δένδρον ποῦ δὲν ἔμπορεῖς⁷ νὰ φάγῃς τὸν καρπὸν του,
Μὴ κοιμηθῇς ᾿ς τὸν ἴσκιόν⁸ του, μὴ πάρῃς τὸν καῦμόν⁹ του.

5

Γι' ἀγάπη πύργους καταλεῖ, θεμέλια ρίπτει¹⁰ κάτω,
Τὰ παληκάρια τ' ἔρωτος ρίχνει¹¹ τὰ τοῦ θανάτου.

1) Εἰς τό. 2) Θεωρῶ. 3) Στερεά. 4) Ἐκεῖ. 5) Ὑψηλὸν ὄρος, κορυφή.

6) Διὰ. 7) Ἐμπορεῖς. 8) Σκιὰ. 9) Καίω, καῦμα. λύπη. 10) Κατὰ
στρέφει. 11) Ρίπτει.

6

Μελαγχροινή μου κύπερη,¹ βιόλα² μου μυρισμένη,
Ἡ νεότη μου 'ς τὰ χέρια σου, εἶναι παραδομένη.

7

Ὁ ποταμὸς τρώγει τὴν γῆν, καὶ ἡ γῆ τσ'³ ἀπεθαμμένους,
Καὶ ἡ κοπελιαῖς⁴ ἡ εὐμορφαις τοὺς νεοὺς τοὺς χαυδεμένους.⁵

8

ὦ Κρητικιά μου λεμονιά, καὶ ποῦ νὰ σὲ φυτεύσω,
Ἄς σὲ φυτεύσω 'ς τὴν καρδίαν ἴσως καὶ σὲ κερδαίσω.

9

Στοῦ Γενναρίου⁶ τὴν λίνωσιν,⁷ ἄλλο δένδρ' δὲν πλάνει,⁸
Παρὰ⁹ τσ' ἀγάπης τὸ φυτὸν, ποῦ πάντα ρίζας κάμνει.

10

Τάχα καὶ ἡ εὐγενεία σου, πονεῖ με ἡ καρδιά σου,
Καθὼς καὶ γὼ καθημερινῶς λαλῶ γιὰ¹⁰ τ' ὄνομά σου.

11

Ἄχι τριανταφυλλένια¹¹ μου, μαρμαροκαμωμένη,¹²
Ἄγγελος ἀπὸ τσ' οὐρανοῦς σ' ἔχει ζωγραφισμένη!

---

1) Κύπειρον. 2) Γαροφαλιά. 3) Τούς. 4) Αἱ κόραι. 5) Ἐκλεκτούς.
6) Ἰανουαρίου. 7) Τελευταῖον τῆς Σελήνης τέταρτον. 8) Δὲν κά-
μνει ρίζας. 9) Εἰμὴ, ἐκτός. 10) Διὰ. 11) Ἐχουσα ὄψιν τριανταφύλ-
λου, ροδόχρους. 12) Λευκὴ ὡς τὸ μάρμαρον.

Ἵνα κοντσά¹ τριαντάφυλλον παντοτεινὰ μ' ἐλπίζω,
Καὶ πόσ' ἀγκάθια² δι' αὐτὸν στέκομαι καὶ ποτίζω.
Ποτίζω τὸ τριαντάφυλλον τοὺς κλώνους τοῦ κλαδεύω,
Τ' ἀγκάθια μὲ τσιτώνουσι,³ καὶ ἐκεῖνα τὰ χαυδεύω.⁴

12

Ἦντα⁵ τὸ θέλω πῶς τὸ λές,⁶ ὅτ' ἀγαπᾷς ἐμένα,
Καὶ τῆς καρδιᾶς σου τὰ κλειδιά ἄλλου νὰ ᾔχῃς δοσμένα.

13

Ἄχι Χανιώτικον νερὸν νὰ ᾔχα ἓνα φιλτσάνι,⁷
Νὰ πλύνω τὴν καρδοῦλάν μου ὅπου πονεῖ νὰ ᾔγειάνη!⁸

14

Ἡ ξενιτεία, καὶ ἡ ὁρφανία, ἡ πείνα⁹ καὶ ἡ ἀγάπη,
Τὰ τέσσαρα ᾔζυγίσανε¹⁰ καὶ ἤλθε βαρεῖα γῆ ἀγάπη.

15

Σγουρὸν βασιλικάκι μου μὲ τσ' ἀργυρούς σου κλώνους,¹¹
Πάγω¹² καὶ γὼ νὰ κοιμηθῶ μὲ δάκρυα καὶ μὲ πόνους.

16

Ἀνάμεσα ᾔς τὰ φρύδια¹³ σου, φεῖδι¹⁴ ν' ᾔς¹⁵ περιπλεγμένα,
Ἀλοιμόνω,¹⁶ ᾔς τὸν δυστυχῆ, ὅπου μπλεχθῇ μ' ἐσένα.

1) Κόμβος ῥόδου, νέα ἀνήλιξ. 2) Ἀκάνθια. 3) Κεντοῦσι. 4) Θω-
πέω. 5) Τί. 6) Λέγεις. 7) Κρατῆρ, ὑποκρατήριον. 8) Ὑγειάνη,
θεραπευθῇ, ἰατρευθῇ. 9) Θλίψις. 10) Ἐζύγισαν. 11) Κλάδους.

12) Ὑπάγω. 13) Ὀφρύδια, ὄφρυς. 14) Ὀφείδια, ὄφεις. 15) Εἶναι.

16) Οἶμοι.

17

Ἐάν¹ τὴν ἐδάλλω τὴν ζωὴν ἔς τοῦ πασαλὶ² τὴν μύτην,
Σκοτώνω σε, ἢ παίρνω σε, ἢ φεύγ' ἀπὸ τὴν Κρήτην.

18

Ὁ ἥλιος ὅταν πρωτοβγῇ³ ἔς τὰ στήθια⁴ σου κονεύει,⁵
Καὶ εἰς τὰ ξανθά σου τὰ μαλλιά πᾶγει καὶ βασιλεύει.⁶

19

Ἀπ' ὅταν ἐγεννήθηκα μοῦ τό ἔβρανε⁷ γραμμένον,
Πῶς θὲ νὰ πάγω ἄδικα γιὰ νὰ πιβουλευμένον.⁸
Πές⁹ μοῦ τὸ ἄν δὲν μ' ἀγαπᾷ νὰ πᾶ¹⁰ νὰ πιῶ¹¹ φαρμάκι,
Ὅχι σὲ κοῦπαν¹² πὸ γυαλί μόνον μὲ τὸ μπαρτάκι.¹³
Ἐκάηκα ὡς καίεται ἡ γῆ τὸ καλοκαίρι, ἈΘΗΝΩΝ
Μ' ἀκόμη δὲν ἐκάηκα ἄν τοῦτο τὸ σφερί.¹⁴
Ἐνα σπηλιάρι¹⁵ ἔς τὰ βουνά θ' ἐμβῶ νὰ κατοικήσω,
Καὶ γιὰ μορφους¹⁶ ἢ ἄσχημους ποτὲ δὲν θὰ ρωτήσω.

20

Τὰ μάτιά μου τῆς ταπεινῆς, νὰ θελεις μοῦ ζητήσης
Ἐδῶνα καὶ διδάσου τα νὰ μὴ μ' ἀλησμονήσης.¹⁷

---

1) Ἀφοῦ. 2) Μαχαιρίδιον. 3) Πρῶτον ἐκβῆ. 4) Στήθη. 5) Οἰκονεύει, κάμνει τὴν κατοικίαν του. 6) Δύει. 7) Ἡῤραν, ἐκ τοῦ εὐρίσκω.

8) Ἐκ τοῦ ἐπιβουλεύομαι, δόλιον, ἀπατεῶνα. 9) Εἰπέ. 10) Ὑπάγω. 11) Πίω. 12) Ποτῆρι. 13) Λέξεις τουρκικῆ ἀντὶ ποτηρίου.

14) Λέξεις τουρκικῆ, περιστάσις. 15) Σπήλαιον, ἄντρον. 16) Εὐμορφους. 17) Ἀλησμονῶ.

Καὶ τώρα μ' ἀλησμονήσας καὶ καίομαι ἡ καυμένη¹
Μὲ πόνους καὶ ἀναστεναγμούς, ποῦ 'μαι² συνειθισμένη!

21

Μάτια τοῦ γερακιοῦ βαστᾷ καὶ ἀργεῖς³ νὰ μοῦ μερώσης,⁴
Σὲ ξένα χέρια θὰ μὲ 'δῇς⁵ καὶ θὰ τὸ μεταγνώσης.⁶

22

Καρδιά μου πῶς ἐμαύρισε καὶ ἔβαλε μαύρη σκέπην,
Γιατὶ καρδιά μου τό 'καμες 'π'⁷ ἀκόμη δὲν σοῦ στέκει;
Ποῦ μὲ καιρὸν τὰ δύσκολα, καὶ τὰ βαρὰ λαφραίνουν,⁸
Αἱ πίκραι καὶ τὰ βάσανα, γιὰτρύνονται καὶ γειαίνουν;⁹

23

Βάσανα καὶ τυράννησας¹⁰ ὅσαις θελήσης ὅς μοι,
Μ' ἀλήθεια μὴ μ' ἀπαρνηθῇς, ματὰκιά μου καὶ φῶς μου!

24

Ὡ οὐρανὲ πατέρα μου, καὶ γῆ μάννα γλυκειά μου,
Ἄλλη καμμιὰ δὲν τὰ 'παθῇ¹¹ τὰ πάθη τὰ 'δικά μου.¹²

25

Ἐξω δὲν βγαίνεις νὰ σὲ 'δῶ,¹³ κἀγὼ μέσα δὲν 'μβαίνω,¹⁴
Νὰ ἤξευρες, πουλάκι μου, καὶ μὸν ποῦ τὸν ἐπαίρνω.

1) Ἡ δυστυχὴς ἢ ἀτυχὴς. 2) Εἶμαι. 3) Βραδύνεις. 4) Ἡ μερώσης, ἐκ τοῦ ἡμερώνω, ἀπὸ ἄγριον κάμνω ἡμερον. 5) Ἰδῇς. 6) Μετανοή-
σης. 7) Ὅπου. 8) Ελαφραίνουν. 9) Ὑγειαίνουν. 10) Τυραννίαν.

11) Ἐπαθε. 12) Ἐδικά μου. 13) Ἰδῶ. 14) Ἐμβαίνω.

26

Θεέ μου καὶ φέρε μού τονε,¹ τὸν νεὸν ἀπ' ἀναμένω,
Ἦ καθαλλάρην² ἢ πεζόν, ἢ τ' ἄρματα³ ζωσμένον.

27

Χριστέ μου δὲν σοῦ ζήτησα⁴ διαμάντια νὰ μοῦ δώσης
Μόνον μὲ τὸ τεράκι⁵ μου νὰ μᾶς ἐξευγαρώσης.⁶

28

Καρδιά μου ποιὸς σ' ἐκλείδωσε, καὶ 'πῆρε τὰ κλειδιά σου ;
Καὶ δὲν ἀνοίγεις νὰ μοῦ 'πῆς, ποῖα 'ν' τὰ παράπονά σου ;

29

Σὲ μιὰν βαμβοακερὴν⁸ κλωστήν ἐκρέμασα⁹ τὴν ζωὴν μου,
Γιὰ 'σένα γαϊτανόφρονη¹⁰ καὶ οὐρανόπλαστή¹¹ μου.

30

'Απὸ 'δικά του ὁ κάθε εἷς, τυχαίνει¹² νὰ λογιάζῃ,
"Ἀνθρωπον κακορίζικον¹³ νὰ μὴ καταδικάζῃ.
"Ὅλοι μας ἔχομεν σεβντὰ,¹⁴ καὶ ὅλοι μας ἀγαποῦμεν,
Καὶ πρέπ' ὁ εἷς τὸν ἄλλον μας νὰ μὴν ἀναγελοῦμεν.¹⁵
Πολλῶν λογιῶν,¹⁶ τὰ βάσανα, δὲν εἶναι ὅλα ἴσα,
Μὰ 'μένα τῆς ταλαίπωρης¹⁷ εἶναι πολλὰ περίσσα.¹⁸

---

1) Αὐτόν. 2) Ἐφιππον. 3) Ὅπλα. 4) Ἐζήτησα. 5) Ταῖρι, σύντρο-
φον, ἑραστήν. 6) Ἐνώσης, ἐκ τῆς λέξεως ζευγος. 7) Εἶναι. 8) Βαμ-
βοακεράν. 9) Ἐκρέμασα. 10) Ἡ ἔχουσα τὰς ὀφρὺς πυκνάς. 11) Ἐξαι-
σίου καλλονῆς. 12) Πρέπει. 13) Εἷς ὅστις εἶχε κακὸν ριζικόν, κακὴν
μοῖραν. 14) Λέξις τουρκικῇ, ἔρωτα. 15) Περιπαίζομεν, χλευάζομεν.
16) Εἰδῶν. 17) Ταλαιπώρου. 18) Πάμπολλα.

31

Ἄπ' ὅλα τ' ἄστρα τ' οὐρανοῦ, ἓνα ἵναι ποῦ σοῦ ἰμοιάζει,¹
Ποῦ βγαίνει² τὰ μεσάνυχτα,³ καὶ ὅλα τὰ σκοτεινιάζει.

32

Μὴ μ' ἀρνηθῇς ἂν δὲν τὰ ὄῃς τὰ μάτια μου κλεισμένα,
Καὶ νεκρικά⁴ τὰ χέρια μου, 'ς τὸ στήθος μου δεμένα.

33

Μ' ἂν μ' ἀρνηθῇς, ἀγάπη μου, ἡ γῆ δὲν μὲ χωνεύει,
Τὸ σῶμά μου θὰ σηκωθῇ νὰ ἴλθῃ νὰ σὲ γυρεύει.

34

Ἡμεῖς ὅσιν ἀγαπούμεσθε κάνεις δὲν μᾶς ὀρίζει,
Μηδὲ βασιλικὸν σπαθὶ δὲν μᾶς ἐξεχωρίζει.

35

Φεγγάρι μου λαμπρότατον ζηλεύει σ' ἡ καρδιά μου,
Γιατὶ θῶρεῖς τὴν ἀγαπῶ, καὶ ἴμένα ἵναι μακρά μου.

36

Χωστὴ ἵνα ἵν' ἡ ἀγάπη μας, καὶ φανερ' ἡ φιλιὰ μας,
Νὰ μὴ μᾶς ἐγνωρίσουνε ἀπὸ τὴν γειτονιάν μας.

---

1) Ὀμοιάζει. 2) Ἐκβαίνει. 3) Τὸ μεσονύκτιον ἐκβαίνει ὁ ἀστὴρ, ἡ Ἀφροδίτη, καὶ λέγεται διὰ τοῦτο Αὐγερινός. 4) Καθ' ὃν τρόπον δέγουσι τὰς χεῖρας τῶν νεκρῶν.

Ὡς εἶν' ἡ πήρινη φωτιά 'ς τὸν ἄθον¹ κουκλωμένη,²
 Ἔτσ' εἶναι καὶ ἡ χωστὴ φιλιὰ 'σέ 'μας τὰ δύο δοσμένη.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΕΡΩΤΙΚΗ.

Στέκω καὶ συλλογίζομαι, καὶ βάλλω μὲ τὸν νοῦν μου,
 Ἦντα θὰ γράψω 'ς τὸ χαρτὶ νὰ στείλω τοῦ πουλιοῦ μου.

Γραφὴν παραπονετικὴ μὲ γράμματα γραμμένα,
 Καὶ ἀκριδοχαιρετίσματα, πουλάκι μ', ἀπὸ 'μένα.

Τὸ δακτυλάκι μου 'κοψά³ καὶ ἐκαμά το πένα,⁴

Παρακαλῶ σὶ ἀγάπα με, ὀλίγον τι καὶ μένα.

Μὰ μὲ τὸ αἷμα τῆς καρδιᾶς σοῦ γράφω ἐν χαρτάκι,

Καὶ ὅταν θὰ στ' ἀναγνώσουνε μὴ πᾶς⁵ νὰ πῆς φαρμάκι.⁶

Καὶ ἄς εὔρη ἓνα δάσκαλον, καλὸν νὰ τ' ἀναγνώση,

Καὶ μνῶξαι⁷ του 'ς τὴν πίστιν του, λόγον νὰ μὴ σοῦ χῶση⁸

Καὶ ὅταν θὰ στ' ἀναγνώθουνε, καλὰ νὰ τὸ διακρίνης,⁹

Χρυσὸν μανδύλι¹⁰ νὰ κρατῆς, τὰ δάκρυα νὰ χύνης.

Καὶ ἂν ἔχη σφάλμα τὸ χαρτὶ, ρίψε το 'ς τὴν ἀθάλην,¹¹

Γιατὶ καὶ γὼ ὅταν τό 'γραφα¹² εἶχα τσ' ἀγάπης ζάλην.¹³

1) Κρητικισμὸς « στάκτη. » 2) Κεκαλυμμένη. 3) Ἐκοψά, ἐκ τοῦ κόπτω. 4) Γραφίδα. 5) Ἰπάγης. 6) Δηλητήριο. 7) Ὁμωσον, ἐκ τοῦ ὁμύνω. 8) Κρύψη. 9) Ἐννοήσης. 10) Λέξις τουρκικὴ, ῥινόμακτρον.

11) Στάκτην, κρητικισμὸς. 12) Ἐγραφον. 13) Ἐκ τοῦ ζαλίζομαι, ἔχω κεφαλαγίαν.

Γιατὶ καὶ γὰρ ὅταν τὸ ἔγραφα ἤλθ' ἡ ψυχὴ 'ς τὸ στόμα,¹
 Καὶ λιγομάρα² μου ὅωκε, καὶ κούμβισα³ 'ς τὸ στρῶμα.
 Γράφω μηνῶ⁴ σου 'ς τὸ χαρτὶ καὶ ἤξευρε καὶ ἀπὸ ἑμένα,
 Πῶς ἐπερίσσευσ' ὁ σεβντᾶς ὁποῦ' χα⁵ ἔγὼ γιὰ σένα,
 Πῶς ἐπερίσσευσ' ὁ σεβντᾶς ἀκόμη καὶ οἱ πόνοι,
 Καὶ ἀπ' ὅταν δὲν ἐσμίξαμεν⁷ θαρρῶ ναι πέντε χρόνοι.
 Γράφω μηνῶ σου 'ς τὸ χαρτὶ, πάντα νὰ μ' ἐνθυμᾶσαι,
 Γιατ' ἀφορμὴν δὲν σοῦ ἔκαμα, καὶ γιάντα νὰ μ' ἀρνᾶσαι;⁸
 Ἄν ἀγαπῶ, καὶ ἂν κρατῶ, 'ς τὸν κόσμ' ἄλλου χατῆρι,⁹
 Ντέρτια¹⁰ γιὰράντισ'¹¹ ὁ Θεὸς κορμὶ καὶ ἄς πατῆρι!¹²
 Ἄμε¹³ χαρτὶ χαρτάκι μου, καὶ ἄμε χαρτ' ἀκριβό μου,
 Ἄμε νὰ σ' ἀναγνώσουνε, νὰ μάθουν τὸν καὺμόν μου!¹⁴

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΔΟΗΝΩΝ

- 1) Ἐκινδύνευσαν ἀποθάνω, ξεψυχῶ. 2) Λειποθυμία. 3) Ἐστηρίχθην. 4) Ἐκ τοῦ μηνύω. 5) Ἐκ τοῦ περισσεύω. 6) Εἶχον. 7) Ἦνταμώθημεν. 8) Ἐκ τοῦ ῥήματος ἀρνέομαι ἀρνοῦμαι, ἄρνησις, ἀρνητικός. 9) Δέξις τουρκικῆ, ἔννοια, χαρίζομαι. 10) Ὁμοίως λέξις τουρκικῆ, πάθη. 11) Ὁμοίως λ.τ. 12) Ἄς ὑποφέρῃ. 13) Πήγαινε 14) Θλίψιν.

ΤΟΥ ΔΟΥΛΟΥ ΤΟ ΤΡΑΓΩΔΙΟΝ

Ἀκούσατέ το οἱ ἄρχοντες 'ποῦ 'βρίσκεσθε 'ς τὴν Κρήτην,
 Φαμέγιο¹ πλειδ², δὲν 'βρίσκομεν νὰ βάλλωμεν 'ς τὸ σπῆτι.
 Παρὰ ἂν τύχη καὶ κἀνείς μὲ τόσα παρακάλεια,
 Τσουτσουριστά³ θὰ τοῦ τὸ πῆς λέει σ' ἀγάγια⁴ γάγια.
 «Μετὰ χαρᾶς ἀφεντικὸ ἔρχομαι μετὰ σένα,
 Μὰ⁵ θέλω τὰ στιβάνιά⁶ μου καλοστραγκαρεμένα,⁷
 Καὶ ἂν τύχη καὶ βαρὲ⁸ δουλεῖα θὰ παίνης σὺ γιὰ⁹ 'μένα.
 Καὶ θέλω ῥυῖχα σκελινά,¹⁰ κατακοπτὸν¹¹ ζιπὸν.
 Ἡ σύμβασις 'ς τὸν αὐλακα καὶ μὴ μαλιαῖς 'ς τ' ἄλων.¹²
 Καὶ θέλω καὶ τὸ φέσι μου μακρὲ¹³ τῇ φούντα νὰ 'χη,
 Ὅπου νὰ μὴ σκοτίζεται ὁ νοῦς μ' ἀπὸ τὰ πάχη
 Στιβάνια συρμαλίδικα¹⁴ καὶ κόκκινον σαλβάρι,¹⁵
 Νὰ τὰ φορῶ 'σὰν ἄνθρωπος νὰ βγαίνω 'ς τὸ παζάρι.¹⁶
 Κουκιά λαθούρια καὶ ψαρὲς¹⁷ ἀφεντικὸ νὰ ζήσης,
 Ἄν μ' ἀγαπᾷς 'ς τὸ σπῆτί σου ἓνα νὰ μὴν ἀφήσης.

-
- 1) Κρητικισμὸς «ὑπηρέτην». 2) Πλέον. 3) Κρητικισμὸς «ψυθι-
 ριστά.» 4) Μὲ χθαμαλὴν φωνήν. 5) Ἀλλά. 6) Κρητικὰ ὑποδήματα.
 7) Ἐρῶσθαι καλῶς. 8) Κοπιώδης. 9) Δι' ἐμέ. 10) Δι' ἐορτήν.
 11) Μὲ γλώσσας γύρωθεν. 12) Παροιμία «σημαίνει διὰ νὰ ἤμε-
 θα σύμφωνοι.» 13) Μακράν. 14) Μὲ σίρμα χρυσοῦ. 15) Κρητικὸν
 βρακίον. 16) Ἀγοράν. 17) Διάφορα ὄσπρια.

ῥίζι πολὺ ἀγόραζε μὰ πρόβατά 'χης πούρι,¹
 Καλὴ² 'ναι δὰ ριζόγαλο παρὰ καὶ τὸ λαθούρι,
 'Σ τὴν μεσιακὴν σου κάμεραν κάμε μεγάλ' ἄρμαρί,
 Νὰ μὴ ξελείπेत' ³ ἀπ' ἐκεῖ τηγανισμένο ψάρι.
 Μ' ἂν τύχη καὶ σαρακοστὴ ποῦ νὰ μὴ τρώγουν ψάρι,
 Καὶ τὰ ρεβίθια τρώγω τα μὰ θέλω καὶ χαυγιάρι.
 'Σ τὴν μὲν μερίαν τῆς πόρτας σου, κάμε μιτς' ⁴ ἄρμαράκι,
 "Όταν θὰ 'μβῶ καὶ ὅταν θὰ 'βγῶ νὰ πιάνω κουλουράκι.
 Καὶ θέλω καὶ καλὸν κρασί νὰ 'χη τ' ἄρχοντικό σου,
 Καὶ ὅποιο εἶναι ξυδερὸν θὰ πίνης μοναχός σου.
 Τοῦ μαγαζέ σου τὰ κλειδιά ἐγὼ νὰ τὰ ὀρίζω,
 Μήμπα ⁵ νὰ τρῶς ἐσὺ κρυφὰ καὶ ἐγὼ νὰ λακταρίζω.⁶
 Ἀπ' ὀνωρίς ⁷ ἀπ' ὀνωρίς μὲ πέμπ' ἄργα ⁸ 'ς τὸ σπῆτι,
 Γιατὶ τ' ἀπόη ⁹ βλάπτει μὲ περίσσια εἰς τὴν μύτην.
 Καὶ θέλω καὶ τὴν δούλαν σου, ἄργα ταχύ ¹⁰ νὰ βγαίνῃ,
 Μ' ἕνα ὀκαδερὸν φλασκὶ νὰ στέκῃ νὰ προσμένῃ.
 Ἀπὶς ¹¹ ἀκούσω μυρωδιὰ καὶ τηγανιοῦ τσουδιά,¹²
 Καὶ τοῦ φλασκιοῦ κακάρισμα ¹³ κάμνω καλὴν καρδίαν.
 Κανέλα μοσχοκάρυδα καὶ ἀπ' ὅ,τι χρεῖα κάνει,
 Νὰ βρῖσκεται 'ς τὸ σπῆτι σου βήχας νὰ μὴ μὲ πιάνη.

1) Κρητικισμός «βέβαια.» 2) Καλλίτερον. 3) Λείπη. 4) Κρητικισμός «μικρόν.» 5) Κρητικισμός «μήπως.» 6) Νὰ ἐπιθυμῶ.

7) Ἀντὶ τοῦ ὀνωρίς. 8) Κρητικισμός τὸ «ἐσπέρας.» 9) Κρητικισμός «τὸ ψῦχος» 10) Πρωτὶ καὶ ἐσπέρας. 11) Κρητικισμός «ἀφοῦ.»

12) Κνίσσαν. 13) Θόρυβον.

Κὺρ Μανολάκη λέ(γε)τε με καὶ ἔτσ' εἶν' τὸ μάθημά μου,
Γιατὶ τσεδὰ¹ μὲ λέγανε ᾿ς οὐλα² τ' ἀφεντικά μου.
Καὶ λέ(γε)τε με καὶ δάσκαλο γράμματα καὶ ἂν δὲν ᾿ξεύρω,
Μὰ κάτεχά³ τα μιὰ φορὰ μὰ ᾿δὰ⁴ δὲν τὰ κατέω.
Μὰ ᾿σὰν τὴν τσάπαν⁵ ἔμαθα, καὶ ᾿μαθα καὶ τὸ πτυάρι,
᾿Αν ἤμουνε καὶ δάσκαλος θὰ ᾿χα περίσσια χάρι.
᾿Αν ἦναι γιὰ τὸν ἄνθρωπον ᾿π' ἀφίνης εἰς τὸ σπῆτι,
Τὴν ἔγνοιάν⁶ του θὲ νά ᾿χω ᾿γὼ ὅσον καιρὸν καὶ ἂν λείπης.»
«Κὺρ Μανολάκη σήμερον ἔτοῦτα⁷ ποῦ διηγᾶσαι,
Δὲν εἶσαι γιὰ τὸ σπῆτί μου φαμέγιο⁸ς νὰ λογαῖσαι.»

1) Κρητικισμὸς «οὕτω.» 2) Ἀντίελα. 3) Κρητικισμὸς «εἵξευρα.»

4) Κρητικισμὸς «τώρα.» 5) Δίκελλα. 6) Κρητικισμὸς «φροντίδα.»

7) Κρητικισμὸς «ταῦτα τὰ ὅποια.» 8) Λογιῖσαι.

**ΕΞΙΣΤΟΡΗΣΙΣ ΤΟΥ ΤΡΟΠΟΥ, ΜΕΘ' ΟΥ ΟΙ ΧΩΡΙΚΟΙ ΤΗΣ
ΝΗΣΟΥ ΚΡΗΤΗΣ ΤΕΛΟΥΣΙ ΤΟΥΣ ΓΑΜΟΥΣ ΤΩΝ.**

Ὀλίγην ὥραν πρὶν ξεκινήσῃ ὁ Γαμβρὸς καὶ ἡ συνοδεία αὐτοῦ
διὰ νὰ ὑπάγῃσι εἰς τὴν οἰκίαν τῆς νύμφης, οἱ ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ
γαμβροῦ προσκεκλημένοι, νέοι τε καὶ παρθένοι μαννοκυρουδά-
τοι¹ καταγίνονται πλέκοντες στέφανον ἐξ ἀνθέων ἐχόντων ἄλλη-
γορικὴν τινα πρὸς τὸν σκοπὸν σημασίαν, καὶ τραγωδοῦντες ὡς

ἔφεξῃς
ἈΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
«Εὐδα² τὴν ἀρχηγίζομεν, νὰ ναι ὥρα καλὴ!
Τῆς νύμφης μας τὴν Ζόγιαν³ καλορίζικη!
Βάλλομεν καὶ ῥοσμαρί,
Νά 'ν' ἡ ὥρα ἡ καλὴ!
Βάλλομεν καὶ μεχετίκι,
Γιὰ νὰ ζῇ ὁ γαμβρὸς καὶ ἡ νύμφη!
Βάλλομεν καὶ μαντσοράνα
Γιὰ νὰ ζῇ ὁ γαμβρὸς καὶ ἡ μάννα!

Εἰς τὸ διάστημα δὲ τοῦτο οἱ συγγενεῖς καὶ λοιποὶ προσφέ-
ρουσιν εἰς τὴν Ζόγιαν χρήματα χρυσίου καὶ ἀργυρίου, μία δὲ

1) Μὲ μητέρα καὶ πατέρα δηλ. μὴ ὀρφανοί. 2) Κρητικισμὸς «τώ-
ρα.» 3) Εἶδος ἀνθοδέσμης τὴν ὅποιαν πλέκουσιν εἰς τοὺς γάμους
πρὸς τιμὴν τῆς νύμφης.

γυνή, ἥς τὸ ἔργον εἶναι νὰ τρυπᾷ τὰ νομίσματα ταῦτα, κάθεται ἐκεῖ πλησίον, κρατοῦσα σουβλίον καὶ κλωστήν· ἅμα δ' αὐτὴ λάβῃ ταῦτα διαμιάς τὰ τρυπᾷ τὰ περνᾷ εἰς τὴν κλωστήν καὶ τὰ περιτυλίσσει εἰς τὴν ἐν λόγῳ Ζόγيان.

«Ποῦ 'ναι τοῦτα ποῦ 'ναι ἐκεῖνα (τὰ χαρίσματα τῆς νύμφης).
Μὲ τὸν Μαστραπᾶν τὰ γέρνουν.»

Τὴν ἐπώδην δὲ ταύτην ἐξακολουθοῦν νὰ λέγωσιν ἕως οὗ οἱ πάντες δηλ. οἱ γονεῖς, οἱ ἀδελφοί, οἱ συγγενεῖς καὶ οἱ κουμπάροι δώσωσι τὸ χάρισμά των.

«Γιὰ ἧδε ὁρεξίαν τὴν ἔχουν,
Μὲ τὸν Μαστραπᾶν τὰ γέρνουν! (δηλ. ἀφθόνως.)

Περάναντες δὲ οὕτω τὴν τελετὴν τῆς Ζόγιας, λέγουσι.

«Τὴν 'στολίσαμεν τὴν Ζόγيان μας

Μ' ἀσῆμι καὶ χρυσάφι

Τ' ἀνδρόγυνον ποῦ θὰ γενῇ

Νὰ ζήσῃ, νὰ γηράσῃ.»

(Δημοπρατίσεις τῆς Ζόγιας.)

«Χίλια γρόσια θὰ τὴν κάμω,

Καὶ ὅποιος θέλ' ἂς βάλλ' ἐπάνω!

Ἐέπεσέ τηνε νὰ ζήσης

Νὰ τηνε γοργοπωλήσης

Ἐνεακόσια θὰ τὴν κάμω
 Καὶ ὅποιος θέλ' ἄς βάλλ' ἐπάνω.
 Τὰ κυπαρίσσια τοῦ βουνοῦ
 Κλαδὶ, κλαδὶ, τὰ ἑγύρευσα.
 Δὲν εἶδα καλλίτερο δενδρὸν,
 Ὅτ' εἶν' ἡ νύμφη καὶ ὁ γαμβρός!
 Ἦτονε νῆδες κυπάρισσος.
 Καὶ ἡ νύμφη ἅν τὸν νάρκισσον! »

Μετὰ ταῦτα ἐκλέγουσι χαρίεν τι κοράσιον δωδεκαετὲς καὶ
 μαννοκυρουδάτον, καὶ θέτουσιν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τὴν πο-
 λυπαινεμένην ταύτην Ζόγριαν. Τὸ κοράσιον δὲ τοῦτο καθεζόμενον
 ἐφ' ἑπτα παραδίδεται εἰς τὴν φροντίδα τοῦ γαμβροῦ, ὅστις καὶ
 οὗτος, ἑφίππος ὢν, μετὰ τῶν λοιπῶν τῆς συνοδείας (γαμηλιω-
 τῶν), ὁδεύει πρὸς τὸ μέρος ἔνθα εὐρίσκεται ἡ νύμφη.

Τὸ κοράσιον τοῦτο ἀπεικονίζει τὴν νύμφην. Καθ' ὁδὸν τραγῳ-
 δία κατάλληλα ὡς ἔπεται συνοδευόμενα ὑπὸ μουσικῶν ὀργάνων,
 καὶ ἰδίως τῆς λύρας, τραγῳδοῦνται καὶ παιανίζονται ὑπὸ τῶν
 γαμηλιωτῶν ἕως ὅτου, ἡ συνοδεία φθάσῃ εἰς τὴν αὐλὴν τῆς νύμ-
 φης, ἔνθα οἱ φίλοι αὐτῆς χορεύουν καὶ εὐθυμοῦν.

Εὐθὺς δ' ἀφοῦ ὁ γαμβρός καὶ λοιποὶ καὶ ἡ κόρη ἡ φέρουσα
 τὴν Ζόγριαν τύχῳσι τῆς ἀνηκούσης περιποιήσεως ἐκ μέρους τῶν
 ἐδικῶν τῆς νύμφης, καὶ λάβωσιν ἄνεσιν τινα ἐκ τῆς ὁδοιπορίας,
 διὰ μιᾶς σχηματίζουσιν οὗτοι χορὸν ἐδικόν των περὶ ἐκείνου τῆς
 συνοδείας τῆς νύμφης, καὶ ἐξακολουθοῦσι χορεύοντες καὶ λέγον-
 τες τραγῳδία ἐγκωμιαστικὰ εἰς τὴν νύμφην καὶ παρακαλοῦντες
 ἵνα μιᾷ ὥρᾳ ἀρχήτερα ἐξέλθῃ τοῦ νυμφῶνός της, καὶ ἐμφανισθῇ

εἰς τὴν ἐπιποθοῦσαν αὐτὴν συνοδείαν! Ἐν τοσούτῳ δ' ὁ γαμβρὸς μὲ τὸ κοράσιον τῆς Ζόγιας χορεύων παραδοκῇ πότε νὰ παρουσιασθῇ ἡ νύμφη του, εἰς τὸν χορὸν τῆς ἐδικοῦς τῆς συνοδείας, παρουσιασθεῖσα δ' αὕτη αἱ δύο μερίδες τίθενται εἰς ἀμυντικὴν οὕτως εἰπεῖν θέσιν.

Καὶ τότε ἐνῷ ὁ γαμβρὸς χορεύει μὲ τὴν Ζόγιάν του, καὶ ἡ νύμφη ἐπίσης, ὁ γαμβρὸς φροντίζει, μὲ τρόπον ἐπιδέξιόν τε καὶ χαριέντα νὰ θέσῃ τὸν στέφανον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῆς νύμφης, (ἥτις πρὸς τὸ θεαθῆναι, φαίνεται τηρουμένη ὑπὸ τῶν ἐδικοῦς τῆς), τούτου δὲ γενομένου ὁ γαμβρὸς πλέον θεωρεῖται κύριος τῆς νύμφης καὶ οἱ πάντες ἐνδίδοντες τῇ ἰκανότητι τοῦ γαμβροῦ λέγουσι «καλορίζικοι! καλορίζικοι!» καὶ διὰ μιᾶς τελεῖται καὶ ὁ γάμος.

Μετὰ ταῦτα ἀμφοτέραι αἱ συνοδείαι συνδιασκεδάζουσιν καὶ οἱ χοροὶ ἐξακολουθοῦν δι' ὅλης τῆς νυκτός ὁπόταν οἱ αὐτοσχεδίσται λυρατσίδες καὶ αἱ αὐτοσχεδιάζουσαι γυναῖκες, ποτὲ μὲν ἐγκωμιάζοντες τὸν γαμβρὸν καὶ τὴν νύμφην ποτὲ δὲ τοὺς συμπεθέρους καὶ καθεξῆς, διαπρέπουσιν εἰς τὴν ποιητικὴν καὶ πλεῖστοι τούτων εἶναι καὶ λόγου ἄξιοι· ἀπαρallάκτως ὅπως ἐγένετο ἡ Ζόγια εἰς τοῦ γαμβροῦ τὸν οἶκον συμβαίνει καὶ εἰς τὸν τῆς νύμφης μὲ τὴν διαφορὰν ὅμως ὅτι, ἀντὶ στεφάνου ἐκεῖ στολίζεται ἀνθοδέσμιον, ὅπερ βάλλουσιν εἰς τὸ ποτῆρι τὸ ὁποῖον ὁ γαμβρὸς εἶχε στείλει τῆς νύμφης μὲ τὰ χαρίσματα τοῦ ἀρραβῶνος.

Μετὰ τὸν γάμον λέγονται τὰ παστικά δηλ.
τὰ τοῦ παστοῦ ¹παινέματα.

Δὸς μου νύμφη τὸ κουλοῦρι,
Νὰ σοὶ ²πῶ καλὸν τραγοῦδι.

Νύμφη μου μὴ πικραίνεσαι,
Γιὰ τί καλὰ ³πανδρεύεσαι.

⁴Πῆρες ἄνδρα κουραδάρη,
Καὶ ⁵ψηλῆς σειρᾶς κλωνάρι.

Πῆρες ἄνδρ' ἀπὸ σειρᾶν,
Κάνεις πλούσια πένθεράν.

Μῆρες ἄνδρα διαμαντάρη,
Εὐμορφον καὶ παλλικάρη.

⁶Σὰν τὸν ἄγγελον θὰ βγαίνει,
⁷Σὰν ζωγραφισμένος ⁸μδαίνει.

Νὰ τὸν ἐθωρῇ τὸ φῶς σου,
Νὰ γελαῖ τὸ πρόσωπόν σου.

⁹Ἐχει τὰ ὠζᾶ ¹⁰τὴν μάνδραν,
Καὶ τὰ στεῖρα ¹¹τὴν Μαδάραν.

1) Κρητικισμός «μὲ ποίμνια πολλά.» 2) Κλάδον μεγάλης σει-
ρᾶς. 3) Μὲ πολλοὺς ἀδάμαντας. 4) Ζῶα. 5) Εἰς τὸ βουνόν.

Ἑπαινοὶ τῇ νύμφῃ.

Ἔχει μύτη ἄν κονδύλι,
Στόμα ἄν τὸ δακτυλῆδι·
Ἔχει μάτια Σαπφειρένια,
Δόντια μαργαριταρένια·
Ἔχει στήθος ἄν παγῶνι,
Καὶ χαρὰ ἔς τον ποῦ θ' ἀπλώνῃ.

ἈΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
Τραγῳδία ἀδόμενα ἐπὶ τῇ ἀναχωρήσει τῆς
νύμφης ἐκ τοῦ οἴκου αὐτῆς.

Ἐπήραμεν τὴν πέρδικα τὴν ὠραιοπλασμένην,
Καὶ ἀφήκαμεν τὴν γειτονεῖαν ἄν χώραν κουρσευμένην.
Ἔχετε ἑγὶὰ βασιλικοὶ καὶ βιδλαῖς μυρισμέναις,
Καὶ αἱ κοπελλιαῖς¹ ἀνύπανδραι καὶ σεῖς ἡ ἑπανδρευμέναις.

Ἀναχωροῦντες δὲ ἐκ τοῦ γαμβροῦ αἱ συνοδεῖαι μοιράζονται εἰς αὐτοὺς κολλύρια μεγάλα τὰ ὅποια οἱ γαμηλιῶται φέρουσιν εἰς τοὺς οἴκους των. Τὴν τρίτην δ' ἡμέραν μετὰ τὸν γάμον τὸ ἀνδρόγυνον συνοδευόμενον ὑπὸ φίλων καὶ λοιπῶν, ἐνίοτε καὶ λύρας

1) Κρητικισμὸς «χοράσια.»

παιανιζούσης, πηγαίνει εἰς τινα βρύσιν ὅθεν ἡ νύμφη διασκεδά-
ζουσα μὲ τὰς φίλας τῆς διαμοιράζει αὐταῖς τὰ τῆς ῥοδαρᾶς ἄνθη
καὶ τεμάχια τῶν κολλυρίων (ἐννοεῖται) εἰς τὰς καὶ τοὺς ἀγάμους
ὥς καλὸν οἰωνὸν ἐπὶ τοῦ μέλλοντος αὐτῶν.

Τ Ε Λ Ο Σ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

007000020791

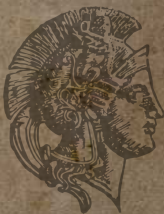
AKAΔHMIA

AOHNΩN

Πωλείται ἐν τῇ Βιβλιοπωλείῳ Σ. Κ. Βλαστοῦ
ἀντὶ δραχμῶν δύο.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ